T.C.
SELÇUK ÜNİVERSTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN HAYVANSAL ÜRÜN TALEPLERİNİN İNCELENMESİ

Canan BOYDAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAYVANCILIK EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI

Danışman
Prof. Dr. Aytekin GÜNLÜ

KONYA-2019

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN HAYVANSAL ÜRÜN TALEPLERİNİN İNCELENMESİ

Canan BOYDAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAYVANCILIK EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman

Prof. Dr. Aytekin GÜNLÜ

KONYA-2019

ÖNSÖZ

Hayvansal ürünler insan beslenmesinde önemli yer kapsamaktadır. İnsan beslenmesinde proteinin hem bitkisel hem de hayvansal kaynaklardan sağlanması gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütüne göre bir insanın sağlıklı bedene sahip olması için beden ağırlığının her kilogramı için günde 1 gr protein tüketmesi gerekmektedir. Tüketilen proteinin %42'sinin hayvansal kökenli olması önem arz etmektedir. Hayvansal gıdaların protein miktarının ette %15-20, balıkta %19-24, yumurtada %12, peynirde %15-25 ve sütte %3-4 olduğunu görmekteyiz.

Biz bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin hayvansal ürün tüketim alışkanlıklarını ve tüketimi etkileyen unsurları belirlemek için Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrenci örneğini model olarak araştırmak için anket uygulaması yapıldı. Böylece örneğimizi oluşturan öğrencilerin hayvansal protein tüketim düzeyleri belirlenerek öğrenci aile profili ve öğrenci sağlık durumuna bakış gerçekleştirildi.

Tez çalışmamın bütün aşamasında destek ve katkılarından dolayı danışman hocam Prof. Dr. Aytekin GÜNLÜ'ye, Hayvancılık Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalından Dr. Öğr. Üy. M. Bahadır ÇEVRİMLİYE, Araş. Gör. Burak MAT'a, bu araştırmanın anket çalışmasının gerçekleştirilmesinde yardım ve desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Hasan DÖNMEZ'e, örneklem belirlenmesi ve istatistik analizlerdeki katkılarından dolayı Doç. Dr. Mustafa Agah TEKİNDAL'a, Dr. Öğretim Üyesi Sema ALAŞAHAN'a teşekkürlerimi sunarım. Beni her zaman destekleyen aileme ve dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
SİMGELER VE KISALTMALAR	iv
1.GİRİŞ…….	1
1.1. Hayvansal Ürünler Talebi ve Etkili Faktörler……...	6
1.2.Konu ile İlgili Çalışmalar……..	8
2. GEREÇ ve YÖNTEM…….....	16
2.1. Gereç……	16
2.2. Verilerin Toplanması……...	17
2.3. Verilerin Değerlendirilmesi…….	18
3. BULGULAR……	19
4. TARTIŞMA……..	51
5. SONUÇ ve ÖNERİLER……	57
6. KAYNAKLAR……..	60
7. EKLER ……	62
EK A(Anketler)……..	62
EK B(Etik Kurul kararı)…….	67
8. ÖZGEÇMİŞ……	68

SİMGELER ve KISALTMALAR

gr: Gram

N: Sayı

%: Yüzde

S.Ü. Selçuk Üniversitesi

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge1.1.Türkiye, dünya ve bazı seçilmiş kıta ve gruplarda hayvansal protein tüketimi miktar ve oranları 2
Çizelge1.2.Türkiye hayvan varlığı 3
Çizelge 1.3. Kümes hayvan varlığı 3
Çizelge 1. 4. Türkiye et üretim miktarı 4
Çizelge 1. 5. Türkiye süt üretim miktarı 5
Çizelge1.6.Türkiye'de çeşitli yıllarda türlere göre kişi başına düşen ortalama kırmızı et tüketim miktarları 6
Çizelge 2.1. Araştırma kapsamına alınacak Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrenci sayıları 16
Çizelge 3.1. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaş, gelir ve harcama özellikleri 19
Çizelge 3.2. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Konya'da ikamet ettikleri yerlere ait bilgiler 19
Çizelge 3.3. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Aylık Harcama Tutarları 20
Çizelge 3.4. Araştırma kapsamında Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gıda harcama tutarları, hayvansal gıdalara ayrılan tutarlar ve bunların oranları 21
Çizelge 3.5. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Üniversitenin sosyal tesislere devam ve bu tesislerden faydalanma düzeyleri 22
Çizelge 3.6. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin restaurant ve fastfood tarzı yerlerden faydalanma ve devam etme alışkanlıkları 22
Çizelge 3.7. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin aylık kırmızı ve beyaz et et tüketim/satın alma tercihleri ve bunların miktarları 23
Çizelge 3.8. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin aylık süt ve süt ürünleri tüketim/satın alma tercihleri ve bunların miktarları 25
Çizelge 3.9. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin seçilmiş bazı et et ve et ürünleri tüketim/talep durumları 26
Çizelge 3.10. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin seçilmiş bazı et et ve et ürünleri satın almalarında önem verdikleri faktörler ve oransal dağılımları 27
Çizelge 3.11. S. Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hangi tip et ve et ürünlerini satın almada öncelikli oldukları 28
Çizelge 3.12. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bazı temel hayvansal ürün tercihleri ve tedarik kanalları 29
Çizelge 3.13. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hayvansal ürünlerin fiyat, kalite fiyat ilişkisi ve tüketim seviyelerinin yeterliliği 29
Çizelge 3.14. Ülkemiz hayvansal ürün fiyatları ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 31
Çizelge 3.15. Ülkemiz hayvansal ürün fiyatları ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 33
Çizelge 3.16. Aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki 35
Çizelge 3.17. Aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 36
Çizelge 3.18. Aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 38

Çizelge 3.19. Aylık bireysel taze koyun-kuzu eti tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki 39
Çizelge 3.20. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki 41
Çizelge 3.21. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 42
Çizelge 3.22. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel gelir durumu arasındaki ilişki 44
Çizelge 3.23. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 45
Çizelge 3.24. Aylık bireysel balıketi tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki 47
Çizelge 3.25. Aylık bireysel hindi ve diğer kanatlı eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki 48
Çizelge 3.26. Aylık bireysel hazır köfte tüketimi ile haftalık dış ortamda yemek yeme arasındaki ilişki 49

ÖZET

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Hayvansal Ürün Taleplerinin İncelenmesi

Canan BOYDAK
Hayvancılık Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı

YÜSEK LİSANS TEZİ / KONYA-2019

Bu araştırmada, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin hayvansal ürün taleplerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma materyalini, Sağılık Bilimleri fakültesinde öğretim gören öğrencilerden tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 374 denekle yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilen anket verileri oluşturmuştur. İncelenen özellikler ile Medyan (Minimum-Maksimum) yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Kategorik veriler Fisher's Exact Test ve Ki Kare testi ile analiz edilmiştir.

Çalışmada yaş ortalamaları 20,89 olan deneklerin % 25'5'inin ailesiyle birlikte, % 63,1'i ise öğrenci yurtlarında kaldıkları belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin %49,9'unun aylık gıda için 401-600 TL harcadıkları tespit edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin %31,2'lik bir oran ile gıdalara 100-149 TL harcadıkları tespit edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin % 30,2'si aylık 501-1000 gr arasında sığır eti tükettiklerini, aynı miktar tavuk eti tüketenlerin oranı ise %42,5 olarak bulunmuştur. Çalışmada 500 gr-1000 gr arasında balık tüketmeyenlerin oranı %32,9 olarak belirlenmiştir. Oransal olarak içme sütü tüketenlerin en yoğun olduğu yüzdelik dilimin tüketim miktarı aylık 1-2 litre arasında belirlenmiştir. 501-1000 gr arasında aylık peynir tüketenlerin oranı %42,8 olarak tespit edilmiştir. İncelenen öğrencilerin aylık bireysel yumurta tüketimleri 6-10 adet arasında olanların oranı %22,3 olarak belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin %57,7'si hayvansal ürünlerin fiyatlarının genel olarak yüksek olduğunu düşündüklerini bildirmişleridir.

Çalışmada aylık hane halkı gıda harcama miktarı ile hayvansal ürünlerin fiyatlarındaki ilişki önemli, aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel gelir durumu arasındaki ilişki ($p<0,05$) düzeyinde; aylık gıda harcama tutarı ile aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimleri arasındaki ilişki önemli ($P<0,001$) bulunmuştur.

Sonuçta; gençlik çağında yeterli ve dengeli beslenmenin önemi çalışma bulguları ile ilişkilendirildiğinde gençlerin hayvansal gıda tüketimi açısından istenilen düzeyde olmadıkları anlaşılmıştır. Türkiye'de üretim aşamasından nihai tüketime kadar hayvansal üretimin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, gençlerin daha fazla hayvansal gıda tüketebilecekleri maddi olanakların artırılmasına ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Beyaz-kırmızı et; Harcama tutarı; Süt ürünleri; Tüketici alışkanlıkları, öğrenci

SUMMARY

REPUBLIC OF TURKEY
SELCUK UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

The Factors Affecting Animal Product Consumption of

Selcuk University Faculty of Health Sciences Students

Canan BOYDAK

Program Of Livestock Economy and Management

MASTER'S THESİS/KONYA-2019

In this study, it is aimed to analyze the factors affecting the animal product consumption of Selcuk University Faculty of Health Sciences Students. The research material consisted of the questionnaire obtained by face-to-face interviews with 374 subjects determined by stratified sampling method from students where is studying in Faculty of Health Sciences. The median percentage (Minimum-Maximum) and frequency values were used with the properties examined. Categorical data were analyzed by Fisher's Exact Test and Chi-Square Test.

In the study, it was determined that 25.5% of the subjects with an average age of 20.89 were staying with their family and 63.1% of them were staying in dormitories. It was found that 49.9% of the students spent 401-600 TL for food per month. In the study, it was found that the students spent 100-149 TL on food with a rate of 31.2%. In the study, 30.2% of the students consumed 501-1000 grams of beef per month and the percentage of those who consumed the same amount of chicken was 42.5%. In the study, the rate of those who did not consume any fish was determined as 32.9%. The consumption rate of the percentage of the most intense consumption of drinking milk is determined as 1-2 liters per month. The percentage of those consuming 501-1000 grams of cheese per month was found to be 42.8%. The percentage of the students whose monthly consumption is between 6-10 is determined as 22.3%. In the study, 57.7% of the students stated that they think that the prices of animal products are generally high.

In the study, the relationship between the monthly house hold food expenditure and the prices of animal products was found significant, the relationship between the monthly individual chicken-chicken meat consumption and the individual income status ($p < 0.05$); the relationship between the monthly food expenditure and the monthly individual chicken meat consumption was found significant ($P < 0.001$).

Eventually, when the importance of adequate and balanced nutrition in they outage is associated with the findings of the study, it was understood that the young people were not at the desired level in terms of animal food consumption. It is understood that there is a need for improvement and development of animal production from production stage up to final consumption and need to increase the financial resources that they can consume more animal foods.

KeyWords: White-red meat; Spending amount; Milk products; Consumer habits, student

1. GİRİŞ

Son dönemde dünyada yaşanan değişme ve gelişmeler, beslenme problemlerini, gıda üretimini ve tüketimini ön plana çıkarmaya başlamıştır. Kuraklık, küresel ısınma, küreselleşme, üretimi sürecinde katkı maddeleri ve entansif üretimin meydana getirdiği risk unsurları ve dünya ticaretinde yaşanan değişme ve gelişmeler gıda ve beslenme problemine dünyanın ilgisini daha fazla çekmektedir. İnsanların sağlıklı ve mutlu bir hayat yasabilmelerinin ilk şartını yeterli ve dengeli beslenme oluşturmaktadır. Yeterli ve dengeli beslenme insan yaşam kalitesinin sağlanması ve sürdürülmesinin en temel unsurudur. Özellikle büyüme ve gençlik çağlarında beslenme yetersizliği bireyin tüm hayatını etkileyecek bazı sağlık ve beslenme bozuklukları ile karşı karşıya kalmasına ve bununla başa çıkmak için maddi manevi çabalar sarf etmesine neden olabilmektedir. Buradan hareketle dünyada gelişmiş ülkelerin beslenmede kendi kendine yeterli hale gelme ve bunu sürdürülebilir kılma politikalarından asla vazgeçmediklerini bu politikalarını daha da sağlamlaştırarak geliştirdikleri söylenebilir. Benzer şekilde gelişmiş ülkeler destek ve teşvikler ile üretim fazlalarını da dünyaya daha kolay pazarlama ve bundan önemli gelir elde etmekte ve dolaylı olarak da kendi kırsal nüfusundaki kesimin gelirini artırmaktadırlar (Günlü ve Cevger 2011) . Dünyada yeni uygulamaya konulan tarım politikalarında öne çıkan noktalardan biriside gıda güvencesini ön plana çıkaran yeni yaklaşımlardır. Bu yaklaşımda gıda güvencesinin sağlanması ana hedef durumuna gelmiştir (Şahinöz 2011). Gıda güvencesi; sağlıklı yaşayabilmek için gerekli olan temel besin ihtiyaçlarının miktar ve kalite olarak karşılanması ve buna kolayca erişebilmenin ve elde edebilmenin sağlanması olarak tanımlanabilir (Niyaz ve İnan 2016).

Genel olarak Türkiye'de yetersiz beslenmeden ziyade dengesiz beslenmenin olduğu ileri sürülmektedir. Özellikle hayvansal orjinli gıdaların yeterince tüketilmediği ve hayvansal protein açığının varlığı sıklıkla dile getirilmektedir. Fakat son yıllarda Türkiye'de gıda güvenliği ve güvencesi anlamında önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmelerin dengesiz beslenmenin önüne geçmesi beklentisi oluşturmaktadır. Seçilmiş bazı ülkelerde total protein tüketimi ve hayvansal protein tüketimini oranı Çizelge 1.1'de verilmiştir (Akman 2018)

Çizelge 1.1.Türkiye, Dünya ve Bazı seçilmiş Kıta ve gruplarda hayvansal Protein tüketimi miktar ve oranları.(N.Akman2018)

Ülkeler	Toplam Tüketim	Hayvansal protein Tüketimi (g)	Hayvansal protein oranı (%)
Amerika Birleşik Devletleri	110	69,8	63,7
Avrupa Birliği	104	60,4	58,1
Kıta Avrupa	102	57,9	56,7
Kıta Amerika	93,3	52,1	55,9
Asya	77,6	26,6	34,3
Afrika	69,1	16,1	23,2
Az gelişmiş ülkeler	61,3	13,6	22,1
Dünya	81,2	32,1	39,6
Türkiye	108	36,3	33,6

Kaynak: Akman, 2018

Çizelge1.1'in incelenmesinden anlaşılacağı üzere Dünya ortalaması günlük protein tüketimi 81,2 gr'dır. Bu oran ABD'de 110 gr, Avrupa Birliğinde 104 gr, Asya kıtasında 77,6 gr ve az gelişmiş ülkeler ortalaması 61,3 gr olarak bildirilmiştir. Türkiye'de ise günlük protein tüketimi 108 gr dolaylarındadır. Bu açıdan Türkiye'de toplam protein tüketimi dünya ortalamasından yüksek ancak gelişmiş ülke veya grupların bir miktar gerisindedir. Oysa hayvansal protein tüketimine bakıldığında ise dünyada ortalama günlük hayvansal protein tüketimi 32,1 gr iken Türkiye'de 36,3 gr hayvansal protein tüketilmektedir. ABD'de bu oran 69,8 gr, Avrupa Birliğinde 60,4 gr günlük hayvansal protein tüketilmektedir. Özellikle hayvansal gıdaların beslenmedeki önemi ve stratejik konumları onların vazgeçilmezliği ve tartışılmalarını zorunlu hale getirmektedir. Özellikle insanların büyüme ve gelişme dönemlerinde hayvansal proteinlerin yeterince tüketilmeleri ve bunun sağlanmasına yönelik çalışmaları stratejik beslenme çalışmaları olarak değerlendirilmelidir.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından hayvansal protein tüketimi ve bunun altında yatan nedenlerin tam anlaşılması şüphesiz ülkelerin üretim kapasitesi ve yeteneklerinin ortaya konulması ile daha belirgin olarak anlaşılacaktır. Bu amaçla aşağıda Türkiye'nin temel hayvancılığına ait bazı üretim ve verimlilik değerleri özetlenmeye çalışılmıştır.

Ülkemiz hayvancılığı yıllar itibariyle yetiştirilen farklı hayvan genetik yelpazesi, yetiştirme tekniği ve hayvansal ürün çeşitliği bakımından farklılık göstermektedir. Hayvancılık, evcil hayvanların bakım ve yetiştirme işi olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde hayvancılığın konu başlıkları büyükbaş hayvan yetiştirme, küçükbaş hayvan yetiştirme, ipek böcekciliği, arıcılık, kanatlı yetiştiriciliği ve su ürünleri yetiştiriciliği şeklinde oluşmuştur. Çizelge 1.2 de Türkiye hayvan varlığına ait veriler sunulmuştur.

Çizelge 1.2.Türkiye'de 2013 – 2017 yılları arasında hayvan varlığı

Yıllar	Sığır (baş)	Manda (baş)	Koyun (baş)	Keçi (baş)	Toplam (baş)
2013	14 415 257	117 591	29 284 247	9 225 548	53042643
2014	14 223 109	121 826	31 140 244	10 344 936	55 830115
2015	13 994 071	133 766	31 507 934	10 416 166	56051937
2016	14 080 155	142 073	30 983 933	10 345 299	55 551460
2017	15 943 586	161 439	33 677 636	10 634 672	60 417333

Kaynak: Anonim, 2018

Ülkemiz hayvan varlığı iniş çıkışlı olarak seyretmektedir. TÜİK verilerine göre 2013 yılında 14 532 848 baş sığır ve manda ve 38 509 795 baş koyun ve keçi bulunmaktadır. 2013-2017 yılları arasında yetiştirilen hayvan türlerinin sayısındaki küçük oranlarda artışlar ile toplam hayvan varlığımız 60 417 333 başa ulaşmıştır (Anonim, 2018).

Hayvancılık kollarımızdan bir tanesi de kümes hayvanı yetiştiriciliği olup Çizelge1.3'de verilmiştir. Yetiştirilen kanatlı hayvan türlerinin sayıları yıllara göre artış göstermiştir (Anonim, 2018).

Çizelge 1.3. Türkiye'de 2013-2017 yılları arasında kümes hayvan varlığı.

Yıllar	Yumurta Tavuğu (adet)	Et tavuğu (adet)	Hindi (adet)	Kaz (adet)	Ördek (adet)
2013	88 720 709	177 432 745	2 925 473	755 286	367 821
2014	93 751 470	199 976 150	2 990 304	911 990	399 820
2015	98 597 340	213 658 294	2 827 731	850 694	398 387
2016	108 689 236	220 322 081	3 182 751	933 353	413 841
2017	121 556 027	221 245 322	3 872 460	978 384	491 561

Kaynak: Anonim, 2018

Hayvansal et üretim miktarı bakımından kesilen hayvan sayısı artışına bağlı olarak üretilen et miktarı büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde artış göstermiştir (Çizelge1.4). 2013-2017 yılları arasında kesilen hayvan başına ortalama

et üretimi sığır, manda, koyun ve keçi sırasıyla 261 kg, 214 kg, 20 kg 14.48 kg olduğu görünmektedir. Kümes hayvanları et üretimi tavuk ve hindi olarak sınıflandırılmış ve 2013-2017 yılları arasındaki değişimi kesilen hayvan sayısına göre artış göstermiştir (Anonim, 2018).

Çizelge1.4. Türkiye 2013-2017 yılları arasında et üretim miktarı

Tür	Özellikler	Yıllar				
		2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Sığır	**Kesilen (adet)**	3 430 723	3 712 281	3 765 077	3 900 307	3 602 115
	Et miktarı (ton)	868 292	881 999	1 014 926	1 059 195	987 482
Manda	**Kesilen (adet)**	2 403	2 176	1 391	1 499	6 123
	Et miktarı (ton)	336	526	326	351	1 339
Koyun	**Kesilen (adet)**	4 958 226	5 197 289	5 008 411	4 083 620	5 134 338
	Et miktarı (ton)	102 943	98 978	100 021	82 485	100 058
Keçi	**Kesilen (adet)**	1 340 909	1 570 239	1 999 241	1 756 360	2 068 866
	Et miktarı (ton)	23 554	26 770	33 990	31 011	37 525
Tavuk	**Et miktarı (ton)**	1 758 363	1 894 669	1 909 276	1 879 018	2 136 734
Hindi	**Kesilen (adet)**	4 574 443	5 174 055	5 359 763	4 663 446	5 218 613
	Et miktarı (ton)	39 627	48 662	52 722	46 501	52 363

Kaynak: Anonim, 2018

Ülkemizde 2013-2017 yılları arasında sağılan hayvan sayısındaki artışla birlikte süt üretim miktarı da artığı gözlenmiştir (Çizelge1.5). Özellikle Manda ve Keçi türlerinde sağılan hayvan sayılarında artma oranının yüksek olduğu gözlenmektedir (Anonim, 2018).

Çizelge1.5. Türkiye 2013-2017 yılları arasında süt üretim miktarı

Tür	Özellikler	Yıllar				
		2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Sığır	**Sağılan (adet)**	5 607 272	5 609 240	5535774	5 431 715	5 969 046
	Süt miktarı (ton)	16 655009	16 998850	16 933 520	16 786263	18 762 319
Manda	**Sağılan (adet)**	51 940	54 891	62 999	63 329	69 496
	Süt miktarı (ton)	51 947	54 803	62 761	63 085	69 401
Koyun	**Sağılan (adet)**	14 287 237	14 524 264	15 362 927	15 149 414	17 503 414
	Süt miktarı (ton)	1 101 013	1 113937	1 177 227	1 160 412	1 344 779
Keçi	**Sağılan (adet)**	3 943 318	4 400 169	4 578 494	4 555 105	4 963 581
	Süt miktarı (ton)	415 743	463 270	481 174	479 401	523 395

Kaynak: Anonim, 2018

Hayvansal ürünler insanlar için önemli protein kaynağıdır. Ülkemiz hayvancılık kollarından özellikle öne çıkan hayvansal ürünler et, süt ve yumurta olarak ifade edilmektedir. Çiftliklerden elde edilen et, süt ve yumurta gibi hayvansal ürünler işlenerek farklı ürünler elde edilmektedir. Bu ürünler tüketicilerin farklı tatlar altında hayvansal ürünlerden yararlanmasını sağlamaktadır.

Hayvansal ürün olan et, beslenme bakımından önemli hayvansal kökenli besin maddesidir. İnsanların gıda olarak tükettiği etin tanımlaması büyükbaş, küçükbaş, keçi, kümes hayvanları, su ürünleri ve çeşitli av hayvanlarının iskelet kası ve iç organlarından belirli kesim, parçalama ve işleme sonucu elde edilen bir ürün olarak yapılmaktadır.

Et ticari olarak beyaz ve kırmızı olarak tanımlanmaktadır. Kırmızı et başlığı altında çiftlik hayvanlarından yani ürünlerinden gelir elde etmek için kullanılan koyun, sığır ve keçi evcil hayvanlarından elde edilen hayvansal üründür. Beyaz et ise kümes hayvanı yani besin maddesi olarak beslenip büyütülen evcil kuşlar olup ülkemizde tavuk, hindi, kaz ve ördek türlerinden ve su ürünlerinden elde edilmektedir.

Kırmızı et; keçi karkası, koyun karkası, manda ve malak karkası ve sığır karkası şeklinde yetiştirilen hayvan türüne göre başlıklarda belirtilmektedir. Karkasın tüketiciye sunumu ise taze veya soğutulmuş, kemikli ya da kemiksiz olarak yapılmaktadır.

Hayvansal üretim ve tüketimde önemli olan noktalardan biri de üretim değerlerinin kişi başına düşen miktarlarıdır.Çizelge1.6'da2010-2017 yılları arasında Türkiye'de farklı hayvan türlerinden kişi başına düşen tüketim miktarları gösterilmiştir.

Çizelge 1.6.Türkiye'de 2010-2017 yılları arasında kişi başına düşen ortalama kırmızı et tüketim miktarları

Yıllar	Nüfus	Toplam Kırmızı Et Üretimi (ton)	Kişi Başına Ortalama Kırmızı Et Üretim Miktarları (Kg-Kişi-Yıl)			
			Sığır Eti	Koyun Eti	Keçi Eti	Toplam Kırmızı Et
2010	73 722 988	780 719	8,39	1,84	0,31	10,54
2011	74 724 269	776 915	8,63	1,43	0,31	10,37
2012	75 627 384	915 844	10,56	1,28	0,23	12,07
2013	76 667 864	996 125	11,33	1,34	0,30	12,97
2014	77 695 904	1 008272	11,35	1,27	0,34	12,96
2015	78 741 053	1 149 262	12,88	1,27	0,43	14,58
2016	79 814 871	1 172 983	13,27	1,03	0,38	14,68
2017	80 810 525	1 125 064	12,22	1,24	0,46	13,92

Kaynak: Anonim, 2018

Çizelge1.6'nin incelenmesinden anlaşılacağı üzere toplam kırmızı et tüketimi son sekiz yıllık sürede yaklaşık 11 kg değerinden 13,9 kg değerine ulaşmış görünmektedir. Ancak ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin artması ile birlikte hayvansal gıdaların tüketim miktarının artması ve dünyada gelişmiş ülke ve kıtaların tüketim düzeyleri ile karşılaşıldığında ülkede ciddi anlamda bir hayvansal gıda üretim ve tüketim problemi yaşandığı anlaşılmaktadır. Gerek üretim gerekse tüketim değerlerinin istenilen seviyeye ulaştırılması için teknik, ekonomik ve politik önlemlerin alınması gerektiği açıktır.

1.1. Hayvansal Ürünler Talebi ve Etkili Faktörler

Hayvansal ürünler talebi, tüketicilerin yaşamın devamı için vazgeçilmez olan beslenme ihtiyaçlarının karşılanması ve beslenme davranışları fizyolojik, ekonomik, psikolojik, sosyal ve davranışsal bir takım öğeleri birlikte içeren ve tüm bunların bileşkesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Tüketicilerin beslenme ve gıda maddeleri satın alma davranışları detaylı bir şekilde incelenmelidir.

Hayvansal ürün talepleri diğer mal ve hizmet taleplerinde olduğu gibi oldukça fazla sayıda değişken tarafından etkilenmektedir. Tüketicilerin hayvansal ürün talebinde bireysel tercihleri yetiştiği sosyo-kültürel yapı, aile ortamı, ailenin tercih ve tüketim alışkanlıkları, yaş, evdeki birey sayısı, aile büyüklüğü, eğitim düzeyi, günlük aktiviteleri, zamanı kullanma ve değerlendirme biçimi, gelir bunlar arasında bireysel öne çıkan değerler olarak belirlenebilir. Tüketilmek veya satın alınmak istenen malın kendi fiyatı, sunulan hizmetin kalitesi, ulaşılabilirlik, promosyon ve tutundurma faaliyetlerinin varlığı ve etkinliği gibi ürünle doğrudan ilgili faktörler tüketimi ve satın almayı etkileyen ürüne bağlı değerler arasında sayılabilir. Bireyin ihtiyaçlarını gidermedeki motivasyon kaynakları, sağlık, ürünün tercih nedenleri, gıda ile ilgili çevresel değerlerden etkilenme, prestij kabul görme vb. motivasyonla ilgili faktörler öne çıkan etmenler arasında gösterilebilir (Mutlu, 2007). Gıda talebinde etkili olan unsurlardan malın kendi fiyatı, diğer malların fiyatları, tüketicinin zevk ve tercihleri, gelir başta olmak üzere birçok değişken tarafından ortay çıkan bir tüketici davranışıdır. Ancak, gıda talebi her şeyden önce ihtiyaçlar hiyerarşisinde birinci basamakta yer alan öncelikli olarak giderilmesi gereken bir konumdadırlar.

Bireylerin sağlıklı bir yaşam sürmelerini sağlayan etkenlerin başında yeterli ve dengeli beslenme gelir. Tüm bireyler için bu durum önemli iken özellikle gençlik çağında durum biraz daha önemlidir. Gençlerin fiziksel, biyolojik ve psikolojik açıdan hızlı gelişmeleri dolayısıyla besin ihtiyaçlarının yeterli ve güvenli bir şekilde sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Diğer yandan gençlik döneminde edinilen doğru, hatalı ve yanlış alışkanlıklar, onların tüm yaşamlarını ve aynı şekilde etkileyecektir. Bu davranışlar, bireyin kendi yaşam şartları ve felsefesi ile ilgili olabileceği gibi bilinçsizlik ve yetersiz sunulan hayat standardı ile ilgili de olabilir. Dolayısıyla bu noktada öğretim dönemi ve öğretim dönemindeki şartlar ile alışkanlıklar önemlidir. Sorunların çözümlenmesi, gençlerin sağlıklı büyüme ve gelişmesine olanak sunulması ve yeterli beslenme olanaklarına kavuşturulmaları için aileye, okula ve konunun tarafı olma durumundaki diğer kurum ve kuruluşlara önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir (Baysal 1993).

Beslenmenin genel tanımı, canlıların gelişmeleri ve yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan besin maddelerini dışarıdan sağlamaları ve kullanmaları faaliyetidir. Beslenme bireyin yaşam şekline göre ihtiyacı olan enerji ve

besin unsurlarının yeterli düzeyde alınmasını amaçlamaktadır (Baysal 2003). Günlük besin alımı yaşam süresince büyüme ve gelişme için gerekli ihtiyacı besin öğelerini ve enerjiyi temin etmektedir. Bu nedenle sağlıklı beslenmek insanların zihinsel olarak güçlü ve sağlıklı beden yapısına sahip olması için gereklidir.

Hayvansal protein kaynağı et kullanılarak çeşitli gıda ürünleri elde edilmektedir. Et, büyüme ve gelişmede, hücre yenilenmesinde, doku onarımında, görmede, kan yapımında, sinir sistemi, sindirim sistemi ve deri sağlığında, hastalıklara direnç sağlamasında rol oynayan besin unsurudur. Protein, demir, çinko ve B12 vitamini kaynağı olarak et önemlidir (Ünal 2008). Hayvansal proteinlerin tüketimi aynı zamanda ülkelerin ve toplumların gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesi ile yaşam standardı ve yaşam kalitesinin belirlenmesinde de önemli bir değişken olarak kullanılmaktadırlar.

İnsan, toplum halinde bir kültür çerçevesinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı olarak tanımlanmaktadır. (Anonim 2018). İnsan yaşamında gıda önemli bir ihtiyaç olup bu açıdan besin maddeleri önem arz etmektedir. Dengeli beslenme insan sağlığı ve verimliliği için çok önemlidir. Bu nedenle kaliteli besin maddelerinin belirli miktarlarda tüketilmesi gerekmektedir. Örneğin insanlar günde 75-80 gram protein almaları gerekmektedir. Bu proteinin yaklaşık 30-35 gramının hayvansal protein olması önerilmektedir. Hayvansal protein kaynağı ise et ve et ürünleri, yumurta ve süt olarak sayılabilir.(İlgü ve Güneş 2002). Ortalama ağırlığa sahip bir yumurta (58-60 gr), besin içeriği bakımından ortalama 90 gr et ve 160 gr süte denk gelmektedir (Parlakay ve ark 2017).

1.2. Konu ile İlgili Çalışmalar

Hayvansal ürünlerin çeşitliliği ve tanıtımı tüketimi etkileyen önemli faktörlerdendir. Bu iki faktörü doğrudan ülkelerin gelişmişlik düzeyi etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerde genellikle büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvancılık dalları aynı düzeyde yapılmaya özen gösterilmektedir. Dolayısıyla tüketiciye sunulan hayvansal gıda tercihi daha çeşitlilik kazanmaktadır. Aynı zamanda alım gücünü etkileyen önemli bir unsurdur. Gelişmişlik düzeyi geri ülkelerde ise genelde tek hayvancılık kolu öne çıkmakta olup yetiştirilen hayvan sayısının azlığına bağlı olarak ürün çeşidi ve miktarı az olmaktadır. Bu tüketici için bir tercih imkânını ortadan kaldırmaktadır.

Hayvansal ürünlerin tüketimini artırma konusunda üreticilerin tüketici tercihleri doğrultusunda ürün üretmeye özen göstermeleri gerekmektedir. Hayvansal ürünler süt, peynir, yoğurt gibi ayrı ayrı ele alındıklarında her ürünün tüketim tercihi için etkili olan faktörlerin değişkenlik gösterdiği bildirilmiştir (Onurlubaş ve Çakırlar 2016).

Sarıkaya (2007) tarafından organik ürün satın alma davranış ve tutumları bakımından sorumluluk, güven, değer ve fayda gibi demografik özelliklere bağlı olarak değiştiği saptamıştır. Ayrıca tüketicilerin en çok tercih ettiği organik içecek süt, meyve suları ve çay olduğunu da bildirmişlerdir. Çelik (2013) Türkiye'de organik ürün satın alan birey demografik özellikleri ve organik ürün satın alma nedenlerinin belirlenmesi için yaptıkları çalışmada en önemli gerekçenin sağlık olduğunu saptamıştır. Ayrıca cinsiyet, gelir, eğitim düzeyi ve hane çocuk sayısı gibi etkenlerinde organik ürün tüketimine etkili olduğunu bildirmiştir.

Erkek ve kadın arasında beslenmede tercih edilen besin maddesi bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin sığır eti tüketme olasılığının erkeklerde kadınlardan daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Şahin ve ark 2009).

Erkek ve kadın arasında besin madde tercihini etkileyen beden yapısı, hormon, yağ depolama, kas depolama, protein tüketimi ve yağ yakma oranı bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Kadın vücudu daha az kas ve daha fazla yağ oranı içermektedir. Dolayısıyla ihtiyaç duydukları kalori ihtiyaçları farklı olmaktadır. Örnek; uzun boylu erkek kadından daha fazla kalori gereksinimine sahiptir. Kadın vücudu yağ tutmaya daha eğilimlidir. Yağ tutma eğilimi kadın vücudunu gebeliğe hazırlayan östrojen hormonundan kaynaklanmaktadır (Şahin ve ark 2009).

Kadın ve erkek beslenme özellikleri üzerine yapılan çalışmalar tercih edilen besin maddeleri bakımından farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Toplum beslenmesinde süt ve ürünlerinin yeri ve önemi üzerine yapılan çalışmada kadınların süt, et, meyve ve sebze ürünlerini, erkeklerin ise tahıl ürünleri ve baklagilleri daha fazla tercih ettiği ifade edilmiştir (Ayar ve Sert 2005).

Beslenme alışkanlığı hakkında yapılan bir çalışmada erkeklerin %14,4 ü her zaman en az bir defa süt, et, yumurta vb hayvansal ürün tercih ederken kadınlar bu oran %13,1 olarak belirlenmiştir (Şanlıer ve ark 2009).

Şahin ve ark (2009) tarafından hamile kadınlarda 313 kişi ile yaptıkları çalışmada 9 kişinin süt, yoğurt ve cacık; 11 kişinin et, tavuk ve sakatata tercih ettiği saptanmışlardır. Aynı çalışmada hamilelik döneminde yenmeyen besinleri 262 kişiye sormuşlar ve 97 kişi et, tavuk ve balık, 18 kişi yumurta ve 12 kişi süt-yoğurt olarak ifade etmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinin tüketim alışkanlıkları, tercihler, ve düşüncelerini belirlemek için Onurlubaş ve ark (2018) tarafından yapılan çalışmada cinsiyetle beslenme tercihleri arasındaki ilişki %1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı saptanmıştır. Ayrı zamanda cinsiyetle et ve et ürünleri tüketim sıklığı arasındaki ilişki %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bildirilmiştir. Aynı çalışmada süt ve süt ürünleri tüketim sıklığı en fazla kadınların %43,2'sinin gün aşırı, erkeklerin ise %36,7'sinin günaşırı tükettiği saptanmıştır. Cinsiyetle süt ve süt mamulleri tüketim sıklığı arasındaki ilişki %5 düzeyinde anlamlı bildirilmiştir. Çalışmada yumurtanın tüketim sıklığı en fazla kadınların %41,5'inin, erkeklerin ise %39,5'inin günaşırı tükettiği tespit edilmiş, cinsiyetle yumurtanın tüketim sıklığı arasındaki ilişki %1 düzeyinde anlamlı olduğu ifade edilmiştir.

Yükseköğrenim gören öğrenciler arasında yapılan bir çalışmada öğrencilerin ancak % 50-58'lik bir kısmının düzenli olarak 3 öğün yemek yedikleri, % 51-54'lük bir kesiminin düzenli kahvaltı alışkanlıklarının olmadığı, öğlen yetersiz yemek yiyenlerin oranın %30-60'lık bir oranda olduğu, akşam için bu oranın ise %20-57 oranında olduğu ortaya konulmuştur. Bunun yanında gençler arasında alkol ve sigara tüketimi, gazlı içeceklerin fazla tüketilmesi, gereğinden fazla çay ve kahve tüketimi gibi sorunların yaygın olarak gözlemlendiği bildirilmiştir (Baysal 1993).

Kocaeli il merkezinde yaşayan kişilerin kırmızı et tüketim özellikleri ile ilgili Akçay ve Vatansever (2013) tarafından yapılan çalışmada kırmızı et tüketimi ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak (%5) anlamlı ilişki bildirilmiştir. Çalışma erkeklerin kadınlardan daha fazla kırmızı et tüketmeye eğilimli olduğunu bildirmiştir (Karakuş ve ark 2008). Cankurt ve ark (2010) sığır eti tüketme olasılığının erkeklerde bayanlardan %24 daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Armağan ve Özdoğan (2005) Aydın ili ekolojik yumurta ve tavuk eti tüketim eğilimi ile ilgili yaptıkları çalışmada tüketicilerin yaklaşık %70'inin hem yumurta hem

de tavuk eti için organik yetiştirilen ürünleri seçtiğini, sağlıklı olması ve güvenirliği nedeniyle tercih ettiklerini saptamışlardır.

Üniversite öğrencilerinin tüketim alışkanlıkları, tercihler ve düşüncelerini belirlemek için yapılan çalışmada; öğrencilerin kahvaltıda peynir (%71,2), salam-sucuk-sosis (%56,8), yumurta (%28,8) ve süt (%28,8) tükettikleri ifade edilmiştir. Aynı çalışmada hayvansal ürünlerin tüketim sıklığı için %2,7'sinin hiç et ve et ürünleri, %4,7'sinin hiç süt ve süt ürünleri ve %8,8'inin ise hiç yumurta tüketmediği saptanmıştır (Onurlubaş ve ark 2015).

Üniversite öğrencileri genellikle aile ortamından uzakta düzensiz yaşam ve beslenme şartları içerisinde tükettikleri besin maddeleri bakımından farklılıklar vardır. Işkın (2017) tarafından üniversite öğrencilerinin beslenme davranışları üzerine yapılan çalışmada öğrencilerin peynir, tavuk eti, yumurta gibi hayvansal ürünleri çok sık tükettikleri bildirilmiştir. Ayrıca sakatat, balıketi ve sucuk-sosis gibi ürünler en az tüketilen yiyecekler, süt ise en az tüketilen içecek olduğu ifade edilmiştir. Aynı çalışmada üniversite öğrencilerinin tavuk etini (%66) sık olarak tüketmesine rağmen balık etini çok fazla tüketmediği ve sakatatları nadiren tükettiğini saptamışlardır.

Cevger ve ark (2008) tarafından Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi intörn öğrencilerinin hayvansal ürün tüketim düzeyi ve tercihlerinin saptanması, hayvansal ürünler bakımından öğrencilerin tüketim alışkanlıkları için etkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Çalışmalarında %4,1'inin sığır etini, %42,6'sının koyun etini ve %92,6'sının keçi etini hiç tüketmediğini saptamışlardır. Aynı zamanda aylık olarak 1 kg ve üzeri beyaz et tüketimi yapanların %60,6 sının tavuk etini, %10,7'sinin balık etini ve %2,4'ünün hindi ve diğer kanatlı etinin tercih ettiği bildirilmiştir. Ayrıca kırmızı ve beyaz et satın almada hijyen, kalite, marka ve fiyat gibi faktörlerin dikkate alındığı ifade edilmiştir. İçme sütü (%95,1) ve kırmızı et (%83,7) temin etmede ilk sırada süpermarketler tercih edilmiştir.

Stefanikova ve ark (2006) Slovakya'da tıp fakültesi öğrencileri arasında yaptıkları anket çalışmasında, öğrencilerin günlük ortalama tüketim miktarını sığır etinde 41,9 g, domuz etinde 88,5 g, kanatlı etinde 81,6 g, balık etinde 12,4 g, sütte 230 g ve yumurtada 21 g olarak ifade etmişlerdir. Tıp fakültesi öğrencilerinde yapılan başka bir çalışmada Mammas ve ark (2004)'ı Yunanistan'da toplam 951 öğrenci

üzerinde uygulanan anket çalışmasında, kişi başına günlük ortalama tüketim değerini kırmızı ette 132 g, beyaz ette 116 g, süt-yoğurtta 245 g, peynirde 92 g ve yumurtada 50 g olarak tespit etmişlerdir.

Hayvansal ürün talebini belirleyen önemli unsurlardan biri de gelirdir. Gelirin değişmesi artması hayvansal ürünlerin talebini etkilemektedir. Artan gelir toplumun farklı gelir düzeylerindeki insanların gıda maddelerine ve bu arada hayvansal ürünlere olan talebini etkilemektedir. Gelir sosyal olarak alım gücünü ve yaşam düzeyini ifade etmektedir. Alım gücü insanların yaşam ihtiyacı için gerekli olan barınma, bakım ve beslenme gereksinimlerini sağlayan önemli bir unsurdur.

Kocaeli ilinde yaşayan 384 hane halkından 2010 yılı Ocak ve Şubat aylarında yapılan anketlerle elde edilen veriler yardımıyla, tüketicilerin kırmızı et tüketim tercihleri üzerine çalışma yapılmıştır. Çalışmada Kocaeli il merkezi (kentsel) kırmızı et tüketimi ile tüketicilerin gelir seviyesi, toplam harcamalar, gıda harcamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkili bildirilmiştir. Kocaeli il merkezinde kırmızı et tüketenlerin oranları düşük gelir grubunda %74,17, orta gelir grubunda %92,22, yüksek gelir grubunda %95,24 olarak bildirmişlerdir. Kırmızı et tüketmeyenlerin oranları ise düşük gelir grubunda %25,83, orta gelir grubunda %7.78, yüksek gelir grubunda %4,76 olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla kırmızı et tüketiminin gelir düzeyiyle doğru orantılı olarak değiştiğini saptamışlardır (Akçay ve Vatansever 2013).

Tüketici gelir grupları bakımından ürün talebi değişiklik göstermektedir. Bu nedenle sığır eti düşük gelir grubu için pahalı olurken yüksek gelir grubu için sıradan olabilmektedir. Ancak tüketici davranışı gelir ile eğitim, yaş vb faktörler arasında önemli ilişkiye sahiptir. Çünkü gelir artıkça tercih edilen sığır et talebinde hastalık, yaş ve eğitime bağlı sağlıklı beslenme isteğinin gelişimi sonucunda kısıtlandığı bildirilmektedir (Cankurt ve ark 2010).

Baysal (2003) tüketici gelir düzeyi ile hayvansal ürün tüketim düzeyi arasında doğrusal bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Çalışmasında Ankara ili hane halkının aylık hayvansal ürün tüketiminin düşük gelire sahip ailelerde toplam et tüketimi 1,8 kg ve süt tüketimi 9,7 kg olarak bildirilmiştir. Yüksek gelir düzeyine sahip ailelerde ise toplam et tüketimi 4,4 kg ve süt tüketimi 17,6 kg olarak saptamışlardır.

Dengeli ve yeterli beslenme hayati faaliyetlerinin yerine getirilmesi için ne kadar önemli ise bütün toplumun gelişmesi için de önemlidir (Uzunöz ve Karakaş 2014). Özellikle kırmızı et, kanatlı eti ve balıketi sağlık açısından günlük olarak belirli düzeyde tüketilmesi gereken zengin protein kaynaklarıdır (Akçay ve Vatansever 2013).

İnsanların besin maddelerini tüketebilmeleri için bir takım hazırlama ve pişirme işleminden geçirmesi gerekmektedir. Hayvansal besinlerin hazırlanması bitkisel besinlerden daha uzun bir süreç almaktadır. Yoğun iş temposunda çalışan bir insan yaşam alanına gelince kendisini yormayacak ortamı istemektedir. Dolayısıyla genelde ailede çalışan sayısı artıkça besin tercihi en kolay hazırlanan ürünlere kaymaktadır.

Kırmızı et, balıketi, tavuk eti ve süt gibi ana hayvansal kaynaklar insan tüketimi için belirli pişirme işlemi isteyen hayvansal kaynaklardır. Bu hayvansal ürünlerin besinsel değeri yüksek olmasına rağmen tüketime hazırlık aşaması uzun olması tüketici tercihinde olumsuz bir unsurdur. Et ve süt hayvansal ürünlerinin kolay şekilde tüketilmesini sağlayan et ve süt mamulleri vardır. Çoğu tüketici tarafından bu mamullerin kolay hazırlanır olması tercih edilme sebebidir.

Akçay ve Vatansever (2013), tüketicilerin kırmızı et tercih nedenlerini %46,27'lik bir pay ile besin değerinin yüksek olması, %31,04'ü sağlıklı olduğu, %22,09'u lezzetli olduğu için olduğunu belirlemiştir. Ancak sadece alışkanlık olduğu için tüketenlerin oranı yaklaşık %0,60 olarak ifade edilmiştir. Başka bir çalışmada İzmir ili Ödemiş ilçesinde, kırmızı et tercih nedenlerini lezzet (%52,00), besleyicilik (%20,90), alışkanlık (%17,20) ve kolay bulunabilirlik (%2,70) olarak ifade etmişlerdir (Yaylak ve ark 2010).

Gündüz ve ark (2013), Samsun ili süt ve süt ürünleri tüketiminde tüketici tercihlerini etkileyen faktörler üzerine yaptıkları bir çalışmalarında, süt ve ürünlerinin tercihini etkileyen faktörler; ürünlerin hijyenik ve sağlıklı olması, ürünlerde son tüketim tarihinin bulunması, sağlık problemleri, hayvansal kaynaklı hastalık şüphesi, doktor tavsiyesi, satış yapılan işletmenin fiyat, personel ve hizmet kalitesi konularını saptamışlardır.

Selçuk ve ark (2003) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde 362 lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen anket çalışmasında, hayvansal ürünleri temin etmede öğrencilerin süt ürünleri için %66,23 oranında marketleri, %14,78 oranında bakkalları ve %18,99 oranında da pazar ve diğer yerleri tercih ettiklerinin saptamışlardır. Aynı çalışmada veteriner intörn öğrencilerin %95,1'i içme sütü satın alırken süpermarketleri tercih ettiği belirtilmiştir.

Cevger ve ark (2008) tarafından Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi intörn öğrencilerinin hayvansal ürün tüketimleri ile ilgili çalışmada birinci ürün tercihlerinin kırmızı et satın alırken kıyma ve beyaz et satın alırken tavuk göğüs olduğunu saptamışlardır. Bu ürünlerin tüketiciler tarafından tercih edilmesinin iki önemli sebebi olarak öğrenciler tarafından hazırlama ve kullanım çeşitliliğinin fazla olması gösterilmiştir.

Altuntaş ve Doğan (2017) Kırşehir ili kentsel alanda hane halkının et tüketim alışkanlıklarını belirlemek için yaptıkları çalışmada hane halkının kanatlı et satın alma tercihinde tavuk etine kolay ulaşabilme ve fiyatın uygun olması faktörleri önde gelen etken olarak ifade edilmiştir.

Nahcivan (2006) tarafından ilköğretim öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada, çocukların süt içmekten % 91'lik bir oran ile hoşlandıklarını ve %62'lik bir oranda sütün sıcak içilmesinin tercih edildiği bildirilmiştir. Şimşek ve ark (2005) İstanbul ilinde yaptıkları çalışmada araştırma bölgesinde düzenli süt içme alışkanlığı olmadığı, günlük kişi başına 94 ml ve yıllık tüketim değerinin 34 litre olduğu, çalışmada içme sütünde fiyat düzeyi %47 gibi bir oranda pahalı bulunduğu bildirilmiştir.

Nalıncı (2013) Amasya ilinde yürütmüş olduğu saha çalışmasında kırmızı etin yıllık tüketim değerini 4,09 kg/yıl, kanatlı etinde bu değeri 5.06 kg/yıl olarak tüketildiğini bildirmiştir. İlde kırmızı etin tüketimde öncelikli tercih oranını %64,84 koyun etinin ise %7,4'lük bir oranda tercih edildiği kanatlı etinde tavuğun tercih oranın ise %99,16 olduğu belirlenmiştir.

Karakaya ve Kızıloğlu (2017) Bingöl ilinde hane halkının kırmızı et tüketimleri ile ilgili olarak yürüttükleri çalışmada kırmızı etin % 88'lik bir oranla yaygın olarak tüketildiğini, kırmızı et tüketimi ile hane halkı gelir düzeyi arasında anlamlı ($p<0,05$)

bir ilişki olduğunu, et tüketimindeki en önemli etkeni il için lezzet olarak bildirmişlerdir.

Şimşek ve Açıkgöz (2011)Süleyman Demirel Üniversitesinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerinin süt ürünleri tüketim durumları incelenmiştir. Çalışmada beyaz peynir ve yoğurdun en fazla tüketilen süt ürünleri arasında olduğu, tereyağının kahvaltılık olarak 100g/ay miktarında tüketildiği bildirilmiştir. Çalışmada süt ve süt ürünleri tüketiminin kolesterol ilişkisi %18,1 olarak belirtilmiştir.

Şanlıurfa ili merkez ilçede ikamet eden bireysel süt ve süt ürünleri tüketimi ve alışkanlıkları incelenmiştir. Çalışmada hane başına süt tüketim değeri aylık olarak 16,4 litre, kişi başı tüketim ise yıl/kişi olarak 39,5 litre olduğu bildirilmiştir. Araştırıcılar süt için yapılan harcamanın total içindeki payını %5,3 olarak bildirmişlerdir (Çelik ve ark2005).

Yapılan bir başka çalışmada üniversite öğrencilerinin yaklaşık %53'ü fiyatları normal düzeyde ve uygun sayılabilecek seviyede, %44'ü ise ürünleri pahalı olarak bulduklarını bildirmişlerdir (Karagözlü ve ark 2005).

Bu tez çalışmasında S.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin temel hayvansal ürün tüketim durumları, satın almada öne çıkan faktörler ile hayvansal ürün tüketimine etki eden faktörlerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

2.1. Gereç

Çalışmanın materyalini, 01. Eylül2018- 01.Ekim 2018 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine uygulanan anket ile elde edilen veriler oluşturmuştur. Çalışma gönüllülük esasına göre uygulanacak ankete katılmayı kabul eden toplam 344 adet öğrenci ile birebir görüşme yapılarak hazırlanan anketlerin uygulanması ile oluşturulmuştur.

S.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hayvansal ürün tüketim durumları ve etkili faktörleri belirleyecek ve daha önce uygulanan anket formlarından yararlanılarak ekte verilen yeni form geliştirilmiştir. Anket soruları, öğrencilerin bireysel kırmızı et ve et ürünleri, beyaz et ve ürünleri, yumurta, süt ve ürünleri tüketimleri, öğrenci yaş ve gelir düzeyleri, barınma koşulları, aile düzeyinde hayvansal ürün alışkanlıkları ve ev dışındaki ortamlarda hayvansal ürün tüketim alışkanlıklarını belirleyebilecek değişkenleri içine alan sorulardan oluşmuştur. Araştırma kapsamına dahil edilecek öğrencilerin örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde tabakalı örnekleme yöntemi Esfahani ve ark. (2014)'nın bildirdiği metot ile aşağıda hesaplanan veri esas alınmıştır.

Araştırma kapsamına dahil edilecek öğrenci sayıları ve bu öğrencilerin bölümler dağılımları;

$$n_0 = \frac{Nt^2 pq}{d^2(N-1)+t^2 pq} = \frac{3044(1{,}96)^2 0{,}5*0{,}5}{0.05^2(3044-1)+(1{,}96)^2*0{,}5*0{,}5} \cong 341$$

%95 olasılıkla t tablo değeri=1,96

Gönüllü cevap verme olasılığı olduğu için p=0,5 q=0,5

N=Populasyondaki birey sayısı

p=İncelenecek olayın görüş sıklığı (Gönüllü cevap verme)

q=İncelenecek olayın görülmeyiş sıklığı (Gönüllü cevap vermeme)

t=belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer.

d=olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen ± sapma.

Tabaka ağırlığı= $\frac{341}{3044}$ =0,1121 (tüm örneklem)

Çizelge 2.1. Araştırma kapsamına alınacak Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrenci sayıları

Bölümler	n	W_h (tabaka ağırlığı)	n_h (Bölümlere düşen birey sayısı)
Beslenme ve Diyetetik	282	0,093	32
Çocuk Gelişimi	549	0,180	62
Ebelik	417	0,137	47
Hemşirelik	806	0,265	90
Sağlık Yönetimi	621	0,204	70
Sosyal Hizmet	369	0,121	41
Toplam	3044	1	341

Belirlenen örneklem büyüklüğü esas alınarak anket uygulaması yapılmış ve çalışmada toplam 374 denekle yüz yüze görüşme ve anket yapılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması

Çalışma verileri yüz yüze anket yöntemi ile belirlenmiştir. Anket soruları kapsamında kapalı uçlu ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Kapalı uçlu soru ‘evet ve hayır’ olarak cevaplandırılabilen sorulardır. Açık uçlu sorular ise kısa cevaplanmayan, kişinin konu üzerindeki bilgi, düşünce ve önerilerini tespit etmek için sorulan sorulardır.

Anket soru kapsam özeti;

1.Öğrencilerin bireysel ve haneleri hakkında özellikler

2.Öğrencilerin et ve ürünleri tüketim tercihleri

3.Öğrencilerin süt ve ürünleri tüketim tercihleri

4.Öğrencilerin kanatlı hayvan et ve yumurta tüketim tercihi

5.Öğrencilerin ülkemiz hayvansal ürünlere ilişkin genel değerlendirmeleri

2.3. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde (IBM Corp. Released 2017. IBM SPSS Statisticsfor Windows, Version25.0. Armonk, NY: IBM Corp.) istatistik paket programı kullanılmıştır. Değişkenler Medyan (Minimum-Maksimum) geçerli yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır (Corder ve Foreman, 2009). Kategorik veriler Fisher'sExact Test ve Ki Kare testi (Fisher, 1992) ile analiz edilmiştir. Beklenen frekansların % 20'den küçük olduğu durumlarda bu frekansların analize dahil edilmesi için "Monte Carlo Simulasyon Yöntemi" ile değerlendirme yapılmıştır. Testlerin anlamlılık düzeyi için $p<0,05$ ve $p<0,01$değeri kabul edilmiştir.

3.BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen S.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bazı demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri aşağıda çizelgeler halinde verilmiştir.

Ankete katılan öğrencileri yaş, hane gelir ve harcama özellikleri Çizelge 3.1'de sunulmuştur

Çizelge 3.1. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaş, gelir ve harcama özellikleri

Değişkenler	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Yaş	374	18	40	20,89	1,85
Hanenizin aylık ortalama geliri	232	400	10000	3030,01	1738,69
Hanenizin aylık ortalama gıda harcama tutarı	229	100	3000	726,59	542,95

. Ankete katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20,89 yıl (18-40 yıl) olduğu belirlenmiştir. Hane aylık ortalama gelir ortalaması 3.030,31 TL ve hane aylık gıda harcama tutarı ortalama 726,59 TL olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.2. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Konya'da ikamet ettikleri yerlere ait bilgiler

Öğrencilerin Barınma Bilgileri	Sayı (N)	Frekans (%)
Ailesiyle	96	25,5
Akrabasında	4	1,1
Bekar Evinde	33	8,8
Yurtta	238	63,1

Çizelge 3.2'in incelenmesinden anlaşılacağı üzere araştırma kapsamına alınan öğrencilerin önemli bir kısmı %63,1'i öğrenci yurtlarında ikamet etmektedirler. Ailesiyle birlikte kalanların oranı %25,5 iken bekar evinde kalanların oranı ise %8,8 olarak belirlenmiştir. Evde akraba yanında kalanlar ise düşük bir oranda (%1,1) olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen öğrencilerin kaldıkları hanede aylık gıda (beslenme) harcamalarına ait bulgular Çizelge 3.3 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.3. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin aylık harcama tutarları

Aylık bireysel gelir (harcama) miktarı (TL)	Sayı (N)	Frekans (%)
200 TL'den az	21	5,8
201-400 TL	72	19,9
401-600 TL	180	49,9
601-800 TL	55	15,2
801+	32	8,9

Çizelgenin incelenmesinden anlaşılacağı üzere öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%49,9) gıda harcaması olarak aylık 400-600 TL arasında bir miktar harcama ayırdıkları anlaşılmaktadır. İncelenen deneklerin %15,2'si 601- 800 TL harcadıkları, %19,9'u ise 200-400 TL arasında bir harcama yaptıkları belirlenmiştir. Aylık harcama tutarı 200 TL'den az olanların oranı %5,8; aylık harcama tutarı 800 TL'den fazla olanların oranı ise %8,9 olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin mevcut gelir ve harcamalarında hanede ve bireysel yapılan gıda harcamaları, ve bunda hayvansal ürünlere ayrılan oranlar ve miktar bilgileri Çizelge 3.4 olarak verilmiştir.

Çizelgenin incelenmesinden anlaşılacağı üzere araştırma kapsamında incelenen öğrencilerin aylık gıda harcamaları içerisinde hayvansal gıdalara ayrılan paylar 100 TL'den daha az olanlar %19,2; 100-150 TL arasında harcayanların oranı %31,2; 150-200 TL arasında ayıranların oranı %22,3 olarak belirlenmiştir. Aylık harcama tutarı içerisinde hayvansal orjinli gıdalara ayrılan tutar 200- 250 TL arasında olanlar %15'lik bir orana sahip iken daha yüksek bir tutar ayıranların oranı ise %12,3 olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.4).

Öğrencilerin hane olarak yapılan harcamalarda gıda için ayrılan pay içerisinde hayvansal ürünlerin payı incelenecek olur ise; hanede en yüksek hayvansal gıda harcama oranı toplam harcanan miktarın %21-30'luk bir oran olan toplam deneklerin 68'ine karşılık gelen ve %22,7'lik orana sahip olan harcama grupları gelmektedir. Toplam harcama içerisinde hayvansal gıdalara ayrılan oranın en düşük dilimine karşılık %5-10'luk dilimin oranı %15 olarak tespit edilmiştir. Gıda harcamalarının yaklaşık olarak yarısını hayvansal gıdalara ayıranların oranı ise %12,7 olarak belirlenmiştir.

Çizelge 3.4. Araştırma kapsamında Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin gıda harcama tutarları, hayvansal gıdalara ayrılan tutarlar ve bunların oranları

Değişkenler		N (Frekans)	Yüzde (%)
Hanenizin aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı	%5-%10	45	15,0
	%11-20	58	19,3
	%21-30	68	22,7
	%31-40	55	18,3
	%41-50	38	12,7
	%51-60	24	8,0
	%61-70	10	3,3
	%71+	2	0,7
Aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürün gideri	100 TL'den az	69	19,2
	100-149 TL	112	31,2
	150-199 TL	80	22,3
	200-249 TL	54	15,0
	250+ TL	44	12,3
Aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı	%5-%10	122	34,4
	%11-20	62	17,5
	%21-30	56	15,8
	%31-40	44	12,4
	%41-50	38	10,7
	%51-60	16	4,5
	%61-70	13	3,7
	%71+	4	1,1

Araştırma kapsamında yapılan bireysel harcamalarda hayvansal ürünlere ayrılan oranın dağılım incelenmiştir. Öğrencilerin bireysel harcamaları içerisinde hayvansal gıdalara ayrılan payın oldukça düşük bir oranda olduğu, deneklerin %34,4'ünün toplam bireysel harcamalarının ancak %5-10'luk oranını hayvansal gıdalar için ayırdıkları anlaşılmaktadır. Toplam harcamalarının %11-20'lik kısmını ayıranlarda ise bu oran %17,5 olarak belirlenmiştir. Bireysel harcamalarının %50 ve daha üzerinde bir oranını hayvansal gıdalar için ayıranlar ise ancak yaklaşık %10 olarak belirlenmiştir.

Yükseköğretim sürecinde bulunan öğrencilerin beslenme alışkanlıkları, gıda harcamaları ve tüketim alışkanlıklarının ortaya konulmasında önemli olan bir diğer nokta ise sosyal tesis, kantin vb olanaklarla öğrencilerin yemek ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanan imkanlar ve toplu tüketim yerleri ve öğrencilerin buralara olan bakış açıları ve buralardan faydalanma durumlarıdır. Bu kapsamda araştırmada öğrencilerin üniversitenin sosyal tesislerinden faydalanma durumları Çizelge 3.5 olarak sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,4'ü üniversitenin sosyal tesislerinden faydalandığı, %36,6'sı bu tesislerden ve imkanlardan faydalanmadıklarını bildirmişlerdir. Üniversitenin sosyal tesislerinden yararlananların %88,5'i bir kez (öğlen yemeği için) , %11,5'i ise 2 öğlen ve akşam yemek ihtiyacını buradan giderdiklerini bildirmişlerdir.

Çizelge 3.5. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin üniversitenin sosyal tesislere devam ve bu tesislerden faydalanma düzeyleri

Değişkenler		**N (Frekans)**	**Yüzde (%)**
Üniversitemizin sosyal tesisinde yemek yer misiniz?	Evet	237	63,4
	Hayır	137	36,6
Sosyal tesiste kaç defa yemek yersiniz?	1 Kez	207	88,5
	2 Kez	27	11,5

Yükseköğretim sürecindeki öğrencilerin ve genelde tüketicilerin gıda ihtiyaçlarının karşılanmasında hem de eğlence veya sosyal bir ihtiyaç gibi değerlendirilen lüks tüketim eğilimi olarak değerlendirilebilecek bir diğer nokta ise lokanta vb yerler ile fastfood olarak belirtilen tüketim yerleridir. Araştırma kapsamında bu incelenmiş ve elde edilen bulgular Çizelge 3.6 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.6. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin restaurant ve fastfood tarzı yerlerden faydalanma ve devam etme alışkanlıkları

Haftada restaurant- lokanta- fast-food tarzı yerlerde yemek yeme alışkanlığınız	**N (Frekans)**	**Yüzde (%)**
Hiç	37	9,8
1-2 Kez	220	58,4
3-5 Kez	104	27,6
Her gün	15	4,0

Araştırma kapsamında incelenen S.Ü. Sağlık bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin yaklaşık olarak % 58,4'lük bir oranı bu tarz yerlere haftada 1-2 kez gittiklerini belirtmişlerdir. Buralara hiç devam etmeyenlerin oranı %9,8 olarak belirlenmiş, % 4'lük bir oran ise düzenli olarak buralardan beslenme alışkanlıkları olduğunu bildirmişlerdir.

Araştırma kapsamında incelenen deneklerin hayvansal gıdaları tüketim alışkanlıkları ve tercihleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla öğrencilerin bireysel ve/veya hane halkı olarak et tercihleri Çizelge 3.7 olarak verilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen deneklerin sığır ve dana eti tercihleri ve satın alma alışkanlıkları hiç satın almayanların oranı %9,8; aylık 500 gr'dan daha az satın alanların oranı % 48,9 ve aylık 500-1000 gr arası satın alanların oranı ise %30,2 olarak belirlenmiştir.

Çizelge 3.7. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin aylık kırmızı ve beyaz et, et tüketim/satın alma tercihleri ve bunların miktarları

Değişkenler		**N (Frekans)**	**Yüzde (%)**
Aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi	Hiç	36	9,8
	500 gr'dan az	180	48,9
	501-1000 gr	111	30,2
	1001-2000 gr	31	8,4
	3000 gr üzeri	10	2,7
Aylık bireysel toplam taze koyun-kuzu eti tüketimi	Hiç	175	47,2
	500 gr'dan az	125	33,7
	501-1000 gr	53	14,3
	1001-2000 gr	13	3,5
	3000 gr üzeri	5	1,3
Aylık bireysel toplam taze keçi eti tüketimi	Hiç	278	74,7
	500 gr'dan az	71	19,1
	501-1000 gr	18	4,8
	1001-2000 gr	2	0,5
	3000 gr üzeri	3	0,8
Aylık bireysel toplam tavuk-piliç eti tüketimi	Hiç	10	2,7
	500 gr'dan az	98	26,2
	501-1000 gr	159	42,5
	1001-2000 gr	71	19,0
	3000 gr üzeri	35	9,4
Aylık bireysel toplam balıketi tüketimi	Hiç	123	32,9
	500 gr'dan az	164	43,9
	501-1000 gr	52	13,9
	1001-2000 gr	25	6,7
	3000 gr üzeri	10	2,7
Aylık bireysel toplam hindi ve diğer kanatlı eti tüketimi	Hiç	242	64,5
	500 gr'dan az	89	23,7
	501-1000 gr	35	9,3
	1001-2000 gr	8	2,1
	3000 gr üzeri	1	0,3

Küçükbaş hayvan etlerinde hiç tüketmeyenlerin oranı %47,2; haftada 500 gr'dan daha az satın alanlar %33,7 ve yaklaşık 1000 gr düzeyinde tüketenler ise %14,3 olarak belirlenmiştir. Keçi eti tüketiminde ise hiç tüketmeyenler %74,4 gibi oldukça yüksek bir oran olarak yer almaktadır.

Kanatlı eti talepleri incelenmesinde ise haftada hiç tavuk eti almayanların oranı %2,7; 500 gr'dan daha az alanların oranı %26,2 ve 501-1000 gr arası satın alanların oranı %42,5 olarak belirlenmiştir. Aylık 1000-2000 gr arası tercih ise %19 olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen deneklerin %32,9'u aylık olarak hiç balık tüketmediklerini, %43,9'u tüketim miktarlarının 500 gr'dan az olduğunu bildirmişlerdir. Hindi eti tüketim ve talebinde ise %64,5'lik bir oran hiç hindi eti tüketmezken aylık 500 gr'dan daha az tüketenlerin oranı ise %23,7 olarak belirlenmiştir.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ve hane halklarının süt ve süt ürünleri tüketim/satın alma eğilimleri araştırılmış ve elde edilen bulgular Çizelge 3.8'de sunulmuştur.

Çizelge 3.8. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin aylık süt ve süt ürünleri tüketim/satın alma tercihleri ve bunların miktarları

Değişkenler		**N (Frekans)**	**Yüzde (%)**
Aylık bireysel içme sütü tüketimi	Hiç	52	13,8
	1 litreden az	104	27,7
	1-2 litre	122	32,4
	3-4 litre	55	14,6
	5-6 litre	24	6,4
	7+ litre	19	5,1
Aylık bireysel toplam peynir tüketimi	Hiç	7	1,9
	500 gr'dan az	128	34,0
	501-1000 gr	161	42,8
	1001-2000 gr	61	16,2
	3000 gr üzeri	18	4,8
Aylık bireysel yoğurt tüketimi	Hiç	3	0,8
	500 gr'dan az	101	26,9
	501-1000 gr	155	41,3
	1001-2000 gr	67	17,9
	3000 gr üzeri	47	12,5
	Hiç	53	14,1

Aylık bireysel tereyağı tüketimi	500 gr'dan az	225	59,7
	501-1000 gr	70	18,6
	1001-2000 gr	20	5,3
	3000 gr üzeri	7	1,9
Aylık bireysel yumurta tüketimi	Hiç	18	4,8
	1-5 adet	83	22,0
	6-10 adet	84	22,3
	11-15 adet	57	15,1
	16-20 adet	61	16,2
	21+ adet	73	19,4

Araştırma kapsamındaki deneklerin %13,8'i hiç içme sütü tüketmediklerini bildirirken, %27,7'si aylık bir litreden daha az süt tükettiklerini bildirmişlerdir. Aylık 1-2 litre süt tüketenlerin oranı %32,4 olarak tespit edilirken aylık 3-4 litre süt tüketim oranı %14,6 olarak belirlenmiştir.

Çalışmada öğrencilerin aylık peynir tüketiminde bulunmadıklarını bildirenlerin oranı %1,9; tüketim miktarı 500 gr'dan az olanların oranı %34; en yüksek peynir tüketim oranı ise %42,8'lik oran 500-1000 arasında bulunmuştur. Aylık peynir tüketim oranı 1-2 kg arasında olanlarda ise bu oran %16,2 olarak belirlenmiştir.

Çalışmada aylık bireysel yoğurt tüketiminde; hiç tüketmeyenler %0,8; 500 gr'dan az tüketenlerin oranı %26,9; 501-1000 gr arasında tüketenlerin oranı %41,3 olarak belirlenmiştir.1001-2000 gr arasında tüketenlerin oranı ise %17,9 olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan deneklerde aylık tereyağı tüketiminde ise hiç tüketmeyenler %14,1; 500 gr'dan daha az tüketenlerin oranı %59,7; 501-1000 gr arasında tüketenlerin oranı %18,6 olarak belirlenmiştir. Çalışmada bireysel yumurta tüketiminde ise hiç tüketmeyenlerin oranı %4,8; 1-5 adet arasında tüketenlerin oranı %22; 6-10 adet arasında tüketenlerin oranı %22,3; 11-15 adet arası tüketenlerin oranı %15,1 olarak belirlenmiştir. Aylık 21 ve daha fazla yumurta tüketenlerin oranı ise %19,4 olarak belirlenmiştir.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin seçilmiş bazı et et ve et ürünleri tüketim/talep durumları Çizelge 3.9 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.9. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin seçilmiş bazı et ve et ürünleri tüketim/talep durumları

Değişkenler		**N (Frekans)**	**Yüzde (%)**
Aylık bireysel sucuk tüketimi	Hiç	82	21,8
	250 gr'dan az	175	46,4
	250-500 gr	86	22,8
	501-100 gr	23	6,1
	1000 gr ve üzeri	10	2,7
Aylık bireysel salam tüketimi	Hiç	194	51,5
	250 gr'dan az	137	36,3
	250-500 gr	32	8,5
	501-100 gr	12	3,2
	1000 gr ve üzeri	2	0,5
Aylık bireysel sosis tüketimi	Hiç	223	59,3
	250 gr'dan az	117	31,1
	250-500 gr	31	8,2
	501-100 gr	4	1,1
Aylık bireysel pastırma tüketimi	Hiç	302	80,3
	250 gr'dan az	60	16,0
	250-500 gr	12	3,2
	501-100 gr	2	0,5
Aylık bireysel hazır köfte tüketimi	Hiç	120	32,0
	250 gr'dan az	146	38,9
	250-500 gr	82	21,9
	501-100 gr	23	6,1
	1000 gr ve üzeri	4	1,1
Aylık bireysel pişmiş-yarı pişmiş ürünler tüketimi	Hiç	121	33,4
	250 gr'dan az	118	32,6
	250-500 gr	79	21,8
	501-100 gr	29	8,0
	1000 gr ve üzeri	14	3,9

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %21,8 hiç sucuk tüketiminde bulunmadıklarını; %46,4'ü aylık 250 gr'dan daha az tükettiklerini; %22,8'i 251-500 gr arasında bir tüketimde bulunduklarını bildirmişlerdir. Çalışmada aylık salam tüketim/talep durumları ise hiç tüketmeyenler %51,5; 250 gr'dan daha az tüketenler %36,3; 25-500 gr arasında tüketenlerin oranı ise %8,5 olarak belirlenmiştir.

İncelenen deneklerin aylık sosis tüketim/talep durumlarında hiç tüketmeyenlerin oranı %59,3; 250'gr'dan daha az tüketenlerin oranı %31,1 olarak belirlenmiştir. Pastırma tüketiminde ise hiç tüketmeyenlerin oranı %80,3 gibi yüksek

bir oran tespit edilmiştir. Aylık pastırma tüketimleri 250 gr'dan daha az olanların oranı ise %16 olarak belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin et ve et ürünleri satın alımlarında nelere dikkat ettikleri veya hangi etkenlere daha fazla önem verdikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu sorulara deneklerin vermiş oldukları cevaplar Çizelge 3.10 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.10. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin seçilmiş bazı et ve et ürünleri satın almalarında önem verdikleri faktörler ve oransal dağılımları

Değişkenler		**N (Frekans)**	**%**
Kırmızı et alırken dikkate alınan faktörler	Lezzet	26	7,0
	Marka	38	10,2
	Fiyat	47	12,6
	Kalite	163	43,6
	Hijyen	50	13,4
	Koku renk	24	6,4
	Kişisel sağlık kriterleri	26	7,0
Beyaz et alırken dikkate alınan faktörler	Lezzet	24	6,5
	Marka	61	16,4
	Fiyat	31	8,3
	Kalite	159	42,7
	Hijyen	49	13,2
	Hazırlama kolaylığı	2	0,5
	Koku renk	18	4,8
	Kişisel sağlık kriterleri	28	7,5

Çalışmada kırmızı et ve et ürünleri satın alınırken kalitenin ön plana çıktığı ve kalite önemli diyenlerin oranı %43,6 ile en ön plana alınan faktör olduğu anlaşılmıştır. Kaliteyi hijyen takip etmekte ve hijyeni ön plana çıkaranların oranı ise %13,4 olarak belirlenmiştir. Fiyatı ön plana alanların oranı %12,6 olarak belirlenmiştir. Beyaz et satın alırken kaliteyi ön plana çıkaranların oranı %42,7, marka önemli diyenlerin oranı %16,4, hijyene dikkat edenlerin oranı %13,2 olarak belirlenmiştir. Kişisel sağlık kriterini ön plana alanların oranı hem beyaz hem de kırmızı et ve et ürünlerinde yaklaşık %7 dolaylarında belirlenmiştir.

Araştırmada S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin et ve et ürünleri satın alımlarında hangi ürün gruplarını tercih ettikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular çizelge 3.11 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.11. S. Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hangi tip et ve et ürünlerini satın almada öncelikli oldukları

Değişkenler		N (Frekans)	Yüzde (%)
Kırmızı et alırken tercih edilen öncelikli ürün	Kıyma	211	57,0
	Kuşbaşı	94	25,4
	Bonfile	9	2,4
	Pirzola	12	3,2
	Köfte	27	7,3
	Kemikli parça et	14	3,8
	Pişmiş-Yarı pişmiş ürün	3	0,8
Beyaz et alırken tercih edilen öncelikli ürün	Bütün	124	33,2
	But	94	25,2
	Göğüs	107	28,7
	Kanat	44	11,8
	Diğer	4	1,1

Çizelge 3.11 incelenirse, kırmızı et ürünleri içerisinde %57'lik bir oranla kıyma ön planda olan ürün olarak yer almaktadır. Bunu %25,4 lük oranla kuşbaşı ikinci planda tercih edilen ürün olarak yer almıştır. Hazır köfte satın alınma oranı %7.3 olarak belirlenmiştir. Daha kaliteli et ürünlerinin satın alınma/tercih edilme durumları oldukça düşük oranlarda olduğu belirlenmiştir. Beyaz et satın alımlarında bütün olarak piliç satın alanların oranı %33,3 olarak belirlenmiştir. But olarak satın alanların oranı %25,2, göğüs tercih edenlerin oranı %28,7 olarak bulunmuştur.

Çalışma kapsamında S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin içme sütünü genellikle nereden sağladıkları ve satın alırken hangi ürünü tercih ettikleri araştırılmış ve elde edilen bulgular çizelge 3.12 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.12. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bazı temel hayvansal ürün tercihleri ve tedarik kanalları

Değişkenler		N (Frekans)	Yüzde (%)
İçme sütünü genellikle nereden satın almaktasınız	Sokak sütü	72	19,5
	Süpermarket	290	78,4
	Bakkal	8	2,2
İçme sütü alırken genellikle hangi tür ürünü tercih etmektesiniz	UHT süt	91	24,4
	Ambalajlı pastörize	172	46,1
	Sokak	23	6,2
	Organik	87	23,3
Taze eti genellikle nereden satın almaktasınız?	Süpermarket	139	37,3
	Perakendeci kasap	188	50,4
	Diğer	46	12,3

Çizelge 3.12'in incelenmesinden anlaşılacağı üzere öğrenciler genel olarak sütü %78,4 oranında süpermarketlerden tedarik ettikleri anlaşılmıştır. Sokak satıcılarından içme sütü tedarik oranı %19,5 olarak tespit edilmiştir. İçme sütü tedarik edilişinde en yüksek oranın %46,1 oranında ambalajlı pastörize süt olarak tercih edildiği, UHT olarak satın almanın %24,4 olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen deneklerin taze et tedarikinde ise %50,4 oranında perakendeci kasap tercihlerinin ön planda olduğu anlaşılmıştır. Süpermarketlerin tedarik oranı ise %37,3 olarak belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hayvansal ürünlerin fiyat, kalite-fiyat ilişkisi ve tüketim seviyelerinin yeterliliği çizelge 3.13 olarak sunulmuştur.

Çizelge 3.13. S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin hayvansal ürünlerin fiyat, kalite fiyat ilişkisi ve tüketim seviyelerinin yeterliliği

Değişkenler		**N (Frekans)**	**Yüzde (%)**
Ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirme	Pahalı	36	9,7
	Orta	101	27,2
	Ucuz	152	41,0
	Fikrim yok	82	22,1
Ülkemizde hayvansal protein tüketimi hakkındaki değerlendirme	Yeterli	22	5,9
	Orta	95	25,3
	Yetersiz	189	50,4
	Fikrim yok	69	18,4
Ülkemizde hayvansal ürünlerde kalite hakkındaki değerlendirme	Yeterli	13	3,5
	Orta	123	32,8
	Yetersiz	174	46,4
	Fikrim yok	64	17,1
Ülkemizde hayvansal ürünlerde kalite-fiyat ilişkisi vardır	Evet	40	10,6
	Hayır	237	63,0
	Fikrim yok	99	26,3

Çalışmada öğrencilerin %41'i genel olarak hayvansal ürün fiyatlarını ucuz olarak değerlendirirken, %9,7'si pahalı olarak değerlendirmiştir. Çalışmada %22,1'lik bir kısım hayvansal ürünlerin fiyat düzeyleri hakkında herhangi bir fikirlerinin olmadığını bildirmişlerdir. Çalışmada Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sadece %5,9'luk bir oranı hayvansal protein tüketiminin yeterli olduğunu, %25,3'ü hayvansal protein tüketim düzeyini orta düzeyde yeterli bulduğunu, %50,4'ü ise tüketim düzeyini yetersiz olarak bildirmişlerdir. Çalışmada bu konuda fikir bildirmeyenlerin oranı ise %18,4 olarak bulunmuştur. Tüketim düzeyi kadar tüketilen ürünlerin kalitesi de

önemlidir. Çalışmada öğrencilerin bu konu hakkındaki bilgi düzeyleri de ortaya konulmaya çalışılmıştır. Hayvansal ürünlerde kalitenin yetersiz olduğunu bildirenlerin oranı %46,4 gibi oldukça yüksek bir oran belirlenmiştir. Yeterli olduğunu bildirenlerin oranı sadece %3,5 gibi oldukça düşük düzeyde belirlenmiştir. Orta düzeyde yeterli bulanların oranı %32,8 olarak belirlenirken fikrim yok diyenlerin oranı %17,1 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada Ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirmelerine göre hane aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payları Çizelge 3.14'de verilmiştir.

Ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkında yapılan değerlendirmede hayvansal ürünlerin pahalı olduğunu veya hayvansal ürün fiyatlarının pahalı bulan tüketicilerin %3,1'inin hane aylık ortalama gıda harcama tutarının hayvansal ürünler payı %71 ve üstünde olduğu gözlenmektedir. Ülkemiz hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirme sonuçları için fikrim yok diyen öğrencilerin %23,7'sinin hane aylık ortalama gıda harcama tutarındaki hayvansal ürün payı %21,30 olarak saptanmıştır. Genel anlamda ülkemiz hayvansal ürün fiyatları ile hane aylık ortalama gıda harcama tutarı içerisinde hayvansal ürünlerin payı arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Tablodan anlaşılacağı üzere hayvansal ürün fiyatlarını ucuz olarak bildiren grupta aylık harcamaların yaklaşık %20'lik bir kısmının gıda harcamasına ayrılmakta olduğu görülmektedir. Hayvansal ürün fiyatlarını pahalı bulan grupta ise aylık gıda için ayrılan bütçe içerisinden ayrılan oranın düşük oranlarda gerçekleştiği anlaşılmıştır. Çalışmada hayvansal gıda için toplam harcamalarının içindeki oranı en fazla %50'ler düzeyinde olması gelir tüketim ilişkisi kapsamında değerlendirilebilir. Çalışmada hayvansal ürün fiyatlar seviyesini pahalı olarak belirleyen deneklerin toplam harcamaları içerisinde hayvansal gıdalara ayrılan oran düşüktür.

Çizelge 3.14. Ülkemiz hayvansal ürün fiyatları ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Hanenizin aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı (%)								Toplam	χ^{2*}	p
			5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71+			
Ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirme	Pahalı	N	$6_{a, b}$	3_{b}	$9_{a, b}$	3_{b}	$6_{a, b}$	$3_{a, b}$	$1_{a, b}$	1_{a}	32	41,076	0,006
		%	18,8	9,4	28,1	9,4	18,8	9,4	3,1	3,1	100,0		
	Orta	N	9_{a}	14_{a}	19_{a}	$17_{a, b}$	19_{b}	$8_{a, b}$	$3_{a, b}$	$0_{a, b}$	89		
		%	10,1	15,7	21,3	19,1	21,3	9,0	3,4	0,0	100,0		
	Ucuz	N	22_{a}	27_{a}	26_{a}	26_{a}	4_{b}	11_{a}	0_{b}	$0_{a, b}$	116		
		%	19,0	23,3	22,4	22,4	3,4	9,5	0,0	0,0	100,0		
	Fikrim yok	N	7_{a}	13_{a}	14_{a}	8_{a}	$9_{a, b}$	2_{a}	5_{b}	$1_{a, b}$	59		
		%	11,9	22,0	23,7	13,6	15,3	3,4	8,5	1,7	100,0		
Toplam		N	44	57	68	54	38	24	9	2	296		
		%	14,9	19,3	23,0	18,2	12,8	8,1	3,0	0,7	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Araştırmada ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirmelerine göre aylık bireysel ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin paylarına ait deneklerin değerlendirmeleri Çizelge 3.15'de belirtilmiştir.

Araştırmanın Çizelge 3.15'si incelendiğinde, ülkemiz hayvansal ürün fiyatları için ankete katılan öğrencilerin %33,3'ü pahalı; %29,6'si orta; %38,2'si ucuz ve %30,3'ü ise fikrim yok olarak ifade etmiştir. Bireysel gıda harcama tutarı içerisindeki hayvansal ürünlerin payı, hayvansal ürün fiyatlarının pahalı olduğunu ifade eden öğrencilerde aylık 100-149 TL olarak gerçekleşirken fikrim yok olarak ifade eden öğrencilerde 150-199 TL olduğu belirlenmiştir. Çalışmada hayvansal ürün fiyatları ile aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve farkın istatistik olarak önemli ($p<0,05$) olduğu belirlenmiştir. Çizelgeden anlaşılacağı üzere hayvansal ürün fiyatlarını pahalı olarak belirleyen deneklerin hayvansal ürünler için daha düşük bir harcama yaptıkları, ucuz olarak değerlendiren deneklerin ise hayvansal gıdalara daha yüksek oranlarda harcama yaptıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 3.15. Ülkemiz hayvansal ürün fiyatları ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı					Toplam	χ^{2*}	p
			100 TL'den az	100-149 TL	150-199 TL	200-249 TL	250+			
Ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirme	Pahalı	N	5_a	$12_{a, b}$	4_a	11_b	$4_{a, b}$	36	21,698	0,04
		%	13,9	33,3	11,1	30,6	11,1	100,0		
	Orta	N	17_a	29_a	23_a	18_a	11_a	98		
		%	17,3	29,6	23,5	18,4	11,2	100,0		
	Ucuz	N	$28_{a, b}$	55_b	$30_{a, b}$	16_a	$15_{a, b}$	144		
		%	19,4	38,2	20,8	11,1	10,4	100,0		
	Fikrim yok	N	18_a	15_b	23_a	$8_{a, b}$	12_a	76		
		%	23,7	19,7	30,3	10,5	15,8	100,0		
Toplam		N	68	111	80	53	42	354		
		%	19,2	31,4	22,6	15,0	11,9	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Araştırmada aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi göre barınma durum özellikleri ve aralarındaki ilişki Çizelge 3.16'de gösterilmiştir.

Çalışmada barınma durumu ile taze et tüketimi arasındaki ilişki önemli ($p<0,05$) bulunmuştur. Aylık bireysel sığır-dana eti tüketimi 3000 gr üzeri olan öğrencilerin %50,0'sinin ailelerinin yanında kaldığı saptanmıştır. Genel anlamda ankete katılan öğrencilerde yurtta kalan ve diğer barınma koşullarında yaşayan öğrencilerin aylık bireysel taze sığır dana eti tüketim miktarının az olduğu belirlenmiştir. Araştırma analiz sonucuna göre, aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi ve barınma durumu arasındaki ilişki önemli ($p<0,001$) olarak belirlenmiştir.

Araştırmada aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi göre hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay özellikleri Çizelge 3.17'de gösterilmiştir.

Araştırma Çizelgesi 3.17 incelendiğinde, aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketim miktarı artıkça hane aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünler payı beklenen şekilde artmaktadır. Aylık bireysel toplam taze sığır-dana et tüketimi hiç olmayanların hane aylık ortalama gıda harcama tutarındaki hayvansal ürün payı %5-10 arasında iken 2001 gr üzeri ürün tüketenlerin %31-40; %41-50 ve %61-70 olduğu saptanmıştır. Genel anlamda aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcama tutarı içerisinde hayvansal ürünlerin payı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ($p<0,001$) belirlenmiştir. Çizelgeden anlaşılacağı üzere sığır ve dana eti diğer hayvansal gıdalara göre göreceli olarak daha pahalı olduğu için en yüksek ve yaygın tüketim miktarının 501-1000 gr arasında olduğu ve bununda aylık ortalama gıda harcamasının yaklaşık yarısına denk geldiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 3.16. Aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki

			Barınma durumu					Toplam	χ^{2*}	p
			Ailesiyle	Akrabasında	Bekar Evinde	Yurtta	Diğer			
Aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi	Hiç	N	4_{a}	$0_{a, b}$	5_{b}	27_{b}	$0_{a, b}$	36	47,116	0,003
		%	11,1	0,0	13,9	75,0	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	29_{a}	$1_{a, b}$	19_{b}	129_{b}	$2_{a, b}$	180		
		%	16,1	0,6	10,6	71,7	1,1	100,0		
	501-1000 gr	N	41_{a}	$2_{a, b}$	6_{b}	61_{b}	$1_{a, b}$	111		
		%	36,9	1,8	5,4	55,0	0,9	100,0		
	1001-2000 gr	N	$14_{a, b}$	$1_{a, b, c}$	$1_{b, c}$	13_{c}	2_{a}	31		
		%	45,2	3,2	3,2	41,9	6,5	100,0		
	3000 gr üzeri	N	5_{a}	$0_{a, b}$	$1_{a, b}$	3_{b}	1_{a}	10		
		%	50,0	0,0	10,0	30,0	10,0	100,0		
Toplam		N	93	4	32	233	6	368		
		%	25,3	1,1	8,7	63,3	1,6	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 3.17. Aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Hanenizin aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı (%)								Toplam	χ^2	p
			5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71+			
Aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi	Hiç	N	7_a	6_a	4_a	5_a	2_a	1_a	0_a	0_a	25	69,883	0,001
		%	28,0	24,0	16,0	20,0	8,0	4,0	0,0	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	29_a	34_a	43_a	20_b	14_b	6_b	1_b	$0_{a, b}$	147		
		%	19,7	23,1	29,3	13,6	9,5	4,1	0,7	0,0	100,0		
	501-1000 gr	N	6_a	$14_{a, b, c}$	$15_{a, c}$	21_b	$15_{b, c}$	$9_{b, c}$	$5_{b, c}$	$1_{a, b, c}$	86		
		%	7,0	16,3	17,4	24,4	17,4	10,5	5,8	1,2	100,0		
	1001-2000 gr	N	$2_{a, b}$	2_b	$4_{a, b}$	$5_{a, b, c}$	$5_{a, b, c}$	6_c	$2_{a, c}$	$0_{a, b, c}$	26		
		%	7,7	7,7	15,4	19,2	19,2	23,1	7,7	0,0	100,0		
	2001gr üzeri	N	1_a	0_a	1_a	$2_{a, b}$	$2_{a, b}$	$1_{a, b}$	$2_{b, c}$	1_c	10		
		%	10,0	0,0	10,0	20,0	20,0	10,0	20,0	10,0	100,0		
Toplam		N	45	56	67	53	38	23	10	2	294		
		%	15,3	19,0	22,8	18,0	12,9	7,8	3,4	0,7	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Araştırmada aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimine göre bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay özellikleri Çizelge 3.18'de gösterilmiştir.

Araştırma Çizelgesi 3.18 incelendiğinde, aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketim miktarı artıkça bireysel aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünler payı beklenen şekilde artmaktadır. Aylık bireysel toplam taze sığır-dana et tüketimi hiç olmayanların bireysel aylık ortalama gıda harcama tutarındaki hayvansal ürün payı %5-10 arasında olup 2001 gr üzeri ürün tüketenlerin ise %5-10 ve %21-30 olduğu saptanmıştır. Genel anlamda aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi ile bireysel aylık ortalama gıda harcama tutarı içerisinde hayvansal ürünlerin payı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ($p<0,001$) belirlenmiştir.

Araştırmada Aylık bireysel taze koyun-kuzu eti tüketimi göre barınma durumu özellikleri Çizelge 3.19'da gösterilmiştir. Aylık bireysel toplam taze koyun-kuzu eti tüketimi en fazla yurtta barınan öğrencilerde olduğu Çizelge 3.19 da görünmektedir. Ailesiyle barınan öğrencilerde 1001-2000 gr ve 2000 gr üzeri aylık bireysel taze koyun-kuzu et tüketiminin düşük olduğu gözlenmiştir. Koyun etinin hazırlanması ve alışkanlıkların ön plana çıktığı bir kırmızı et kaynağıdır. Çalışmada bekar evinde kalan öğrencilerin genelde koyun eti tüketmedikleri belirlenmiş ve bu bulgu istatistik olarak anlamlı ($p<0.001$) olarak belirlenmiştir.

Çizelge 3.18. Aylık bireysel taze sığır dana eti tüketimi ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı (%)								Toplam	χ^2	p
			5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71+			
Aylık bireysel toplam taze sığır-dana eti tüketimi	Hiç	N	24_{a}	4_{b}	3_{b}	0_{b}	1_{b}	$0_{a, b}$	$0_{a, b}$	$0_{a, b}$	32	79,995	0,001
		%	75,0	12,5	9,4	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	73_{a}	$33_{a, b}$	$22_{b, c}$	$20_{a, b, c}$	12_{c}	$6_{a, b, c}$	$5_{a, b, c}$	$1_{a, b, c}$	172		
		%	42,4	19,2	12,8	11,6	7,0	3,5	2,9	0,6	100,0		
	501-1000 gr	N	17_{a}	24_{b}	20_{b}	16_{b}	18_{b}	6_{b}	$4_{a, b}$	2_{b}	107		
		%	15,9	22,4	18,7	15,0	16,8	5,6	3,7	1,9	100,0		
	1001-2000 gr	N	$5_{a, b}$	1_{b}	$6_{a, c}$	6_{c}	8_{c}	$1_{a, b, c}$	3_{c}	$0_{a, b, c}$	30		
		%	16,7	3,3	20,0	20,0	26,7	3,3	10,0	0,0	100,0		
	2001 gr üzeri	N	$3_{a, b}$	0_{b}	$3_{a, b, c}$	$1_{a, b}$	$1_{a, b}$	$1_{a, c}$	$0_{a, b, c}$	1_{c}	10		
		%	30,0	0,0	30,0	10,0	10,0	10,0	0,0	10,0	100,0		
Toplam		N	122	62	54	43	40	14	12	4	351		
		%	34,8	17,7	15,4	12,3	11,4	4,0	3,4	1,1	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 3.19. Aylık bireysel taze koyun-kuzu eti tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki

			Barınma durumu					Toplam	χ^2	p
			Ailesiyle	Akrabasında	Bekar Evinde	Yurtta	Diğer			
Aylık bireysel toplam taze koyun-kuzu eti tüketimi	Hiç	N	33_a	$1_{a,b}$	21_b	117_b	$3_{a,b}$	175	39,437	0,012
		%	18,9	0,6	12,0	66,9	1,7	100,0		
	500 gr'dan az	N	33_a	1_a	8_a	82_a	1_a	125		
		%	26,4	0,8	6,4	65,6	0,8	100,0		
	501-1000 gr	N	24_a	2_a	$4_{a,b}$	23_b	$0_{a,b}$	53		
		%	45,3	3,8	7,5	43,4	0,0	100,0		
	1001-2000 gr	N	$3_{a,b}$	$0_{a,b}$	0_b	$9_{a,b}$	1_a	13		
		%	23,1	0,0	0,0	69,2	7,7	100,0		
	3000 gr üzeri	N	2_a	$0_{a,b}$	0_a	2_a	1_b	5		
		%	40,0	0,0	0,0	40,0	20,0	100,0		
Toplam		N	95	4	33	233	6	371		
		%	25,6	1,1	8,9	62,8	1,6	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Araştırmada Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimine göre barınma durumu özellikleri Çizelge 3.20'de gösterilmiştir.

Aylık bireysel toplam tavuk-piliç eti tüketimi ailesiyle barınan öğrencilerde en yüksek tüketim değeri 1001-2000 gr arasında olmuştur. Genel olarak aylık bireysel toplam tavuk-piliç et tüketimi 501-1000 gr arasında olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin beslenmesinde piliç eti tüketiminin önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Yurtta kalan öğrencilerin diğerlerinden (aile ile birlikte) farklı piliç eti tüketiminde bulundukları anlaşılmaktadır.

Araştırmada Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay özellikleri Çizelge 3.21'de gösterilmiştir.

Çalışmada hayvansal ürünlere ayrılan gıda harcama oranı düşük yüzdelik dilimle ile yüksek oranda ayrılan paylar açısından genel olarak farklılıklar ortaya çıkmakta olduğu anlaşılmaktadır. Yüzdelik dilimler açısından %21 ile başlayan gruplandırma ile %51'lik gruplandırma aralarında sonuçlar genel olarak birbirine yakın değerlerde bulunmuştur. Çalışmada deneklerin toplam gıda harcamaları içerisinde piliç tüketimi için ayrılan %20-40'lık oransal paya sahip olanların ayda 501-1000 gr arasında piliç eti tükettikleri anlaşılmaktadır. Buda piliç etinin beslenmede daha ağırlıklı bir yer alırken bütçe harcamasında daha düşük bir oransal harcamaya denk geldiği anlaşılmaktadır. Bu bulgu özellikle gençlerin beslenmesine yönelik bir takım plan ve politikaların belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalıdır.

Çizelge 3.20. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki

			Barınma durumu					Toplam	χ^2	p
			Ailesiyle	Akrabasında	Bekar Evinde	Yurtta	Diğer			
Aylık bireysel toplam tavuk-piliç eti tüketimi	Hiç	N	3_a	0_a	2_a	5_a	0_a	10	29,816	0,033
		%	30,0	0,0	20,0	50,0	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	12_a	2_b	12_b	70_b	3_b	99		
		%	12,1	2,0	12,1	70,7	3,0	100,0		
	501-1000 gr	N	44_a	0_a	12_a	101_a	2_a	159		
		%	27,7	0,0	7,5	63,5	1,3	100,0		
	1001-2000 gr	N	19_a	2_a	5_a	45_a	0_a	71		
		%	26,8	2,8	7,0	63,4	0,0	100,0		
	2001 gr üzeri	N	17_a	$0_{a,\,b}$	$2_{a,\,b}$	15_b	$1_{a,\,b}$	35		
		%	48,6	0,0	5,7	42,9	2,9	100,0		
Toplam		N	95	4	33	236	6	374		
		%	25,4	1,1	8,8	63,1	1,6	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 3.21. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Hanenizin aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı (%)								Toplam	χ^2	p
			5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71+			
Aylık bireysel toplam tavuk-piliç eti tüketimi	Hiç	N	3_a	$2_{a,b}$	0_b	$1_{a,b}$	$2_{a,b}$	$1_{a,b}$	$0_{a,b}$	$0_{a,b}$	9	47,918	0,017
		%	33,3	22,2	0,0	11,1	22,2	11,1	0,0	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	19_a	24_a	15_b	11_b	4_b	2_b	0_b	$0_{a,b}$	75		
		%	25,3	32,0	20,0	14,7	5,3	2,7	0,0	0,0	100,0		
	501-1000 gr	N	17_a	20_a	33_a	25_a	17_a	10_a	4_a	0_a	126		
		%	13,5	15,9	26,2	19,8	13,5	7,9	3,2	0,0	100,0		
	1001-2000 gr	N	2_a	$8_{a,b}$	$14_{b,c}$	$12_{b,c}$	$9_{b,c}$	8_c	$3_{b,c}$	$1_{b,c}$	57		
		%	3,5	14,0	24,6	21,1	15,8	14,0	5,3	1,8	100,0		
	2001 gr üzeri	N	$4_{a,b}$	3_b	5_b	$6_{a,b}$	$6_{a,b}$	$3_{a,b}$	$2_{a,b}$	1_a	30		
		%	13,3	10,0	16,7	20,0	20,0	10,0	6,7	3,3	100,0		
Toplam		N	45	57	67	55	38	24	9	2	297		
		%	15,2	19,2	22,6	18,5	12,8	8,1	3,0	0,7	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Araştırmada aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel gelir durumu özellikleri Çizelge 3.22'te gösterilmiştir.

Çalışmada hiç tavuk eti tüketmeyen grupların aylık bireysel harcama grupları arasında farklılık olmadığı anlaşılmıştır. Aylık 500 gr'dan az tüketenlerin toplam gıda harcamalarının oransal olarak düşüklüğü ve diğer gruplardan farklı olması gelirin düşük oluşu ile ilgilidir. Genel olarak beslenmelerinde tavuk ve piliç eti önemli bir yer alanlarda aylık harcamanın yaklaşık 400-500 TL civarında olduğu ve ağırlıklı olarak tüketim miktarının ise 1001-2000 gr arasında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay özellikleri Çizelge 3.23'te gösterilmiştir.

Çizelge 3.23'ün incelenmesinden anlaşılacağı üzere aylık bireysel tavuk piliç eti tüketimi ile aylık bireysel gıda harcamaları içerisinde hayvansal ürünlerin payı arasındaki farklılıklar önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Aylık bireysel piliç eti tüketiminde hiç tüketmeyenler ile düşük tüketim düzeyinde oransal değerler ve gruplar arasındaki farklılıklar bir birine yakın iken daha yüksek düzeyde tüketenlerde oransal olarak gruplar arasındaki benzerlik ve daha geniş bir dağılım göstermektedir.

Çizelge 3.22. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel gelir durumu arasındaki ilişki

			Aylık bireysel gelir (harcama) durumu					Toplam	χ^2	P
			200 TL'den az	201-400 TL	401-600 TL	601-800 TL	801+			
Aylık bireysel toplam tavuk-piliç eti tüketimi	Hiç	N	1_{a}	2_{a}	5_{a}	1_{a}	0_{a}	9	27,376	0,038
		%	11,1	22,2	55,6	11,1	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	1_{a}	26_{b}	43_{c}	$10_{a, c}$	$10_{b, c}$	90		
		%	1,1	28,9	47,8	11,1	11,1	100,0		
	501-1000 gr	N	14_{a}	27_{b}	78_{b}	21_{b}	$15_{a, b}$	155		
		%	9,0	17,4	50,3	13,5	9,7	100,0		
	1001-2000 gr	N	$2_{a, b, c, d}$	$11_{c, d}$	$39_{b, d}$	17_{b}	$2_{a, c}$	71		
		%	2,8	15,5	54,9	23,9	2,8	100,0		
	2001 gr üzeri	N	$3_{a, b}$	4_{b}	$14_{a, b}$	$6_{a, b}$	6_{a}	33		
		%	9,1	12,1	42,4	18,2	18,2	100,0		
Toplam		N	21	70	179	55	33	358		
		%	5,9	19,6	50,0	15,4	9,2	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 3.23. Aylık bireysel tavuk-piliç eti tüketimi ile bireysel aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı (%)								Toplam	χ^{2*}	P
			5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71+			
Aylık bireysel toplam tavuk-piliç eti tüketimi	Hiç	N	6_a	1_a	1_a	0_a	2_a	0_a	0_a	0_a	10	48,258	0,047
		%	60,0	10,0	10,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
	500 gr'dan az	N	48_a	$16_{a, b}$	$12_{b, c}$	$9_{b, c}$	3_c	$2_{b, c}$	0_c	$0_{a, b, c}$	90		
		%	53,3	17,8	13,3	10,0	3,3	2,2	0,0	0,0	100,0		
	501-1000 gr	N	48_a	27_a	23_a	20_a	22_a	7_a	4_a	1_a	152		
		%	31,6	17,8	15,1	13,2	14,5	4,6	2,6	0,7	100,0		
	1001-2000 gr	N	11_a	$16_{b, c, d, e}$	$12_{d, e}$	$12_{b, c, d, e}$	$10_{b, c, d, e}$	$2_{a, c, e}$	6_b	$0_{a, b, c, d, e}$	69		
		%	15,9	23,2	17,4	17,4	14,5	2,9	8,7	0,0	100,0		
	2001 gr üzeri	N	$8_{a, b}$	2_b	$8_{a, c}$	$3_{a, b}$	$3_{a, b, c}$	$4_{c, d}$	$2_{a, b, c}$	3_d	33		
		%	24,2	6,1	24,2	9,1	9,1	12,1	6,1	9,1	100,0		
Toplam		N	121	62	56	44	40	15	12	4	354		
		%	34,2	17,5	15,8	12,4	11,3	4,2	3,4	1,1	100,0		

*Satır yüzdeleri hesaplanmıştır.

Araştırmada Aylık bireysel balıketi tüketimi ile barınma durumu özellikleri Çizelge 3.24'te gösterilmiştir.

Konya ilinde yürütülen bu çalışmada Sağlık Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin balık tüketim alışkanlıklarının oldukça düşük olduğu soruyu cevaplayan deneklerin 123 adedi hiç balık tüketmediklerini, 500 gr'dan az tüketenlerin sayısı ise 164 kişi olarak belirlenmiştir. Genel olarak balık tüketiminin az olduğu ve balık tüketme alışkanlığının olup olmaması daha önemli bir etken olarak değerlendirmenin daha doğru bir yaklaşım olacağı anlaşılmaktadır. Çalışmada aylık bireysel balık tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki istatistik olarak önemli ($p<0.001$) bulunmuştur.

Araştırmada aylık bireysel hindi ve diğer kanatlı eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay özellikleri Çizelge 3.25'te gösterilmiştir.

Çizelgenin incelenmesinden anlaşılacağı üzere genel olarak hindi etinin tüketilmediği anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen öğrencilerin 194 adedi hiç hindi eti tüketmediklerini bildirmişlerdir. Hindi eti tüketiminin aylık 500 gr'dan az olduğu bu bulgunun önemli ($p<0.01$) olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada Aylık bireysel hazır köfte tüketimi ile haftalık dış ortamda yemek yeme özellikleri Çizelge 3.26'te gösterilmiştir.

Çizelge 3.26'nın incelenmesinden anlaşılacağı üzere dışarıda yemek yeme alışkanlığı veya olanağı olan öğrencilerin daha farklı ürünler tüketmelerinin bir sonucu olarak hazır köfte tüketimlerinin oransal olarak daha az olduğu dışarıda ara sıra tüketenlerde ise hazır köfte vb ürünler tüketiminin oransal olarak anlamlı bir şekilde arttığı belirlenmiş ve bu ilişki önemli ($p<0,001$) bulunmuştur. Bu nokta gençlerin beslenmelerine yönelik çalışma ve uygulama yapanlar açısından göz önünde bulundurulması gereken bir nokta olarak düşünülmelidir.

Çizelge 3.24. Aylık bireysel balıketi tüketimi ile barınma durumu arasındaki ilişki

			Barınma durumu					Toplam	χ^2	p
			Ailesiyle	Akrabasında	Bekar Evinde	Yurtta	Diğer			
Aylık bireysel toplam balıketi tüketimi	Hiç	N	11_a	$0_{a,\ b}$	14_b	97_b	$1_{a,\ b}$	123	57,403	0,001
		%	8,9	0,0	11,4	78,9	0,8	100,0		
	500 gr'dan az	N	41_a	2_a	12_a	107_a	2_a	164		
		%	25,0	1,2	7,3	65,2	1,2	100,0		
	501-1000 gr	N	25_a	$1_{a,\ b}$	$4_{a,\ b}$	20_b	2_a	52		
		%	48,1	1,9	7,7	38,5	3,8	100,0		
	1001-2000 gr	N	14_a	1_a	$2_{a,\ b}$	7_b	$1_{a,\ b}$	25		
		%	56,0	4,0	8,0	28,0	4,0	100,0		
	2001 gr üzeri	N	4_a	0_a	1_a	5_a	0_a	10		
		%	40,0	0,0	10,0	50,0	0,0	100,0		
Toplam		N	95	4	33	236	6	374		
		%	25,4	1,1	8,8	63,1	1,6	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 3.25. Aylık bireysel hindi ve diğer kanatlı eti tüketimi ile hane aylık ortalama gıda harcaması içerisinde hayvansal ürünlerin aldığı pay arasındaki ilişki

			Hanenizin aylık ortalama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı (%)								Toplam	χ^2	p
			5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71+			
Aylık bireysel toplam hindi ve diğer kanatlı eti tüketimi	Hiç	N	33_a	34_a	44_a	38_a	25_a	14_a	5_a	1_a	194	71,883	0,01
		%	17,0	17,5	22,7	19,6	12,9	7,2	2,6	0,5	100,0		
	500 gr'dan az	N	10_a	17_a	18_a	13_a	8_a	3_a	1_a	0_a	70		
		%	14,3	24,3	25,7	18,6	11,4	4,3	1,4	0,0	100,0		
	501-1000 gr	N	2_a	$6_{a,\ b}$	4_a	$4_{a,\ b}$	$4_{a,\ b}$	5_b	$1_{a,\ b}$	$0_{a,\ b}$	26		
		%	7,7	23,1	15,4	15,4	15,4	19,2	3,8	0,0	100,0		
	1001-2000 gr	N	0_a	$1_{a,\ b}$	$1_{a,\ b}$	0_a	$1_{a,\ b}$	$2_{b,\ c}$	$1_{b,\ c}$	1_c	7		
		%	0,0	14,3	14,3	0,0	14,3	28,6	14,3	14,3	100,0		
	3000 gr üzeri	N	0_a	0_a	0_a	0_a	0_a	$0_{a,\ b}$	1_b	$0_{a,\ b}$	1		
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0		
Toplam		N	45	58	67	55	38	24	9	2	298		
		%	15,1	19,5	22,5	18,5	12,8	8,1	3,0	0,7	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 3.26. Aylık bireysel hazır köfte tüketimi ile haftalık dış ortamda yemek yeme arasındaki ilişki

			Haftada ortalama kaç defa restaurant- lokanta- fast-food tarzı yerlerde yemek yendiği				Toplam	χ^{2*}	p
			Hiç	1-2 Kez	3-5 Kez	Her gün			
Aylık bireysel hazır köfte tüketimi	Hiç	N	26_{a}	$73_{b, c}$	18_{d}	$2_{c, d}$	120	51,819	0,012
		%	21,7	60,8	15,0	1,7	100,0		
	250 gr'dan az	N	7_{a}	89_{b}	40_{b}	10_{c}	146		
		%	4,8	61,0	27,4	6,8	100,0		
	250-500 Gr	N	3_{a}	42_{a}	35_{b}	$2_{a, b}$	82		
		%	3,7	51,2	42,7	2,4	100,0		
	501-1000 gr	N	0_{a}	13_{a}	9_{a}	1_{a}	23		
		%	0,0	56,5	39,1	4,3	100,0		
	1001 gr ve üzeri	N	1_{a}	3_{a}	0_{a}	0_{a}	4		
		%	25,0	75,0	0,0	0,0	100,0		
Toplam		N	37	220	102	15	375		
		%	9,9	58,7	27,2	4,0	100,0		

*Satır yüzdeleri arasında hesaplama yapılmıştır.

4. TARTIŞMA

Ankete katılan 374 öğrencinin yaş ortalaması 20,89 yıl (18-40 yıl arasında) olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.1). Çalışmanın gerçekleştirilmiş olduğu yükseköğretim kurumunun ülkedeki genel durum ile uyumludur. Çalışmada elde edilen bulgu Ayrıca öğrenci tüketim miktarı için önemli olan hane aylık ortalama gelir miktarı 3030,01 TL ve hane aylık ortalama gıda harcama tutarı 726,59 TL olarak saptanmıştır. Erdoğan ve Çiçek (2015) Üniversite personeli örneğinde hayvansal ürün tüketim yapısı ve tercihlerini araştırdıkları çalışmada hane aylık gelir ortalama değerini 3000 TL ve gıda harcama tutarını 715 TL olarak bildirmişlerdir. Bildirilen değerler araştırma sonuçları ile benzer olduğu gözlenmektedir. Ülkemiz çalışan maaşlarının miktarı esas alındığında benzer olması beklenen bir durumdur. Ancak çalışmanın yapılmış olduğu yıllar arasındaki farklılık göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada aile ile birlikte kalan ve bekar evinde kalanların bireysel gelirlerinin toplamını hane halkı geliri olarak bildirmeleri bu benzerlik için bir neden olarak gösterilebilir.

Ankete katılan öğrencilerin %63,1'i yurtta, %25,5'i ailesiyle, %8,8'i bekar evinde ve %1.1'inin akrabasında barındığı saptanmıştır (Çizelge 3.2). Ankete katılan öğrencilerinin %49,9'ünün aylık bireysel gelir miktarı 401-600 TL olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.3). Çalışmada elde edilen bireysel gelirleri özellikle araştırma konusu olan hayvansal ürün fiyatlar düzeyi dikkate alındığında yetersiz sayılabileceği anlaşılmaktadır.Bu durum özellikle büyüme ve gençlik çağında beslenmenin ve öneminin ve sonuçlarının vurgulandığı araştırma bulguları (Baysal 1993) ile değerlendirildiğinde konunun önemi ve gençlerin gelecek ile ilişkisi daha kolaylıkla gösterilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,4'ü özellikle öğlen yemekleri için üniversitelerinin sosyal tesislerini tercih ettiği, %88,5'ünün sosyal tesislerde günde 1 kez yemek yedikleri saptanmıştır (Çizelge 3.5). Bu durum öğlen yemeklerinin yeterli ve dengeli beslenme ile hayvansal protein tüketiminin artırılması için önemli bir fırsat olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum yükseköğretim kurumlarında hayvansal proteine daha kolay ulaşmanın da bir aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %25,5'inin ailesiyle birlikte ikamet ettiği ve %63,1'inin yurtta barınma tercihlerinin olduğu saptanmıştır. Cevger ve ark (2008) tarafından Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin %39.4'ünün ailesiyle, %60.6'sının yurtta veya bekar evinde kaldığını saptamışlardır. Yurtta kalmayı tercih eden öğrenci oranı benzer olup ailesiyle kalan öğrenci oranı çalışmada daha düşük saptanmıştır. Bu da diğer çalışmanın yapılmış olduğu ilin önemli bir metropol olması daha fazla yükseköğretim kurumunun varlığı ve yurt bulmada zorluklarla karşılaşmanın bir sonucu değerlendirilebilir. Bu iki çalışma sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi yükseköğretim politikalarının oluşturulmasında önemli bulgu içerdiği ve yol gösterici olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin %48,9 kırmızı et tüketiminde toplam taze sığır-dana etini tercih ettikleri, %33.7'sinin koyun-kuzu etini daha fazla veya ilk ürün olarak tercih ettikleri belirlenmiştir. Çalışmada keçi etinin tercih edilme oranı %14,3 olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.7). Kızıloğlu ve Kızıloğlu (2013) Erzurum ilinde yürüttükleri çalışmada sığır ve dana etinin tüketim için tercih önceliğini %77,8 olarak bildirmişlerdir. Aynı çalışmada koyun ve kuzu etinin tercih edilme oranı %50,78 olarak bildirilmiştir. Bildirilen bu sonuç çalışmada elde edilen değerlerden yüksek bulunmuştur. Sonuçlardaki farklılığın nedeni olarak iller arasındaki tüketim alışkanlıklarının farklılığı ile bu ankette katılan denek grubunun öğrencilerden oluşması en önemli etkendir. Bir diğer farklılık ise çalışmanın yapılmış olduğu yıllar arasında hayvansal ürün fiyatlarında yaşanan gelişme ve değişimdir. Zira son 2-3 yıllık süreçte hayvansal ürün fiyatları özellikle küçükbaş hayvan fiyatları önemli artış kaydetmiş ve sığır etine nazaran göreceli olarak daha pahalı hale gelmiş olması da bir diğer faktör olarak değerlendirilmelidir (Akman, 2018).

Araştırmanın toplam kırmızı et tüketim miktarları baz alındığında Karakaş (2010), Yaylak ve ark (2010), Tüzemen (2012), Akçay ve Vatansever (2013), Demirel ve Doğan (2017) yaptıkları çalışmalarda bildirdikleri değerler bahsedildikleri sıra ile (%89; %87,1; %96; %87; %92,3) çalışmada elde edilen kırmızı et tüketim değerleri ile benzerdir.

Öğrencilerin %47,2'sinin koyun-kuzu eti ve %74,7'sinin keçi eti tüketmedikleri belirlenmiştir. Sığır-dana etinden bağımsız anket sonucu incelendiğinde küçükbaş hayvanlardan elde edilen etlerin tercihinin az olduğu

gözlenmiştir (Cevger ve ark 2008). Ülkemizde sığır etinin üretimde ağırlıklı yer alması, pazarlama, dağıtım ve koyun eti ile ilgili bazı yanlış, hatalı bilgilerden ve algılardan dolayı koyu eti tüketicilerin kırmızı et tercihinde geride kaldığı ifade edilmektedir (Akçay ve Vatansever (2013), Onurlubaş ve ark (2018). Ayrıca koyun ve keçi eti tercih etmeme sebebi olarak koyun eti için yağ kapasitesi ve her iki et türü için damak tadına uymaması olduğu saptanmıştır (Yaylak ve ark 2010). Bunun yanı sıra çalışma kapsamına alınan deneklerin öğrenci olmaları, toplu tüketim yerlerinde ve adı geçen türlerin hazırlama ve pişirme sürecinde daha yoğun işgücü ve zaman gerektirdiğinden tercih edilmemesi de önemlidir. Hiç şüphesiz bu algının ortadan kaldırılması önemlidir. Zira, ülkede hayvansal ürün tüketiminin artırılması rekabet, ülke kaynaklarının daha etkin ve verimli kullanılması, üretim maliyetlerinin düşürülmesi için değerlendirilmesi gereken küçükbaş hayvan yetiştiriciliği atıl bir kaynağa dönüştürülmektedir. Bu konu üzerinde son bilgiler ışığında bilimsel çalışmalar ve bilgilendirmelere ağırlık verilmesi gerektiği bu elde edilen düşük tüketim ve tercih değerleri ile bir kez daha ortay konulmuştur. Özellikle Türkiye'nin içine düştüğü net hayvansal ürün ve canlı hayvan ithalatçısı olma konumundan kurtulması ve bölgesinde hayvansal ürün ihraç eder konuma gelmesinde bu alt sektör oldukça önemlidir.

Çalışmada deneklerin %32,4'ünün aylık bireysel içme sütü tüketimi 1-2 lt olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.8). Tarakçı ve ark (2003) kız ve erkek üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada aylık süt tüketimini ortalama 3,716 kg olarak bildirmişlerdir. Çalışmada elde edilen bulgu bu literatür bulgusuna göre düşüktür. Çalışmada elde edilen değerin diğer çalışma sonuçlarından düşük olması araştırmanın yapıldığı yıllar arasındaki farklılık ile bu çalışmada tüketimin farklı yüzdelik dilimlere göre belirlenmiş olmasından kaynaklanmış olabilir. Cinsiyetinde çalışma sonuçları arasındaki farklılıkların ortaya çıkmasındaki etki de göz ardı edilmemelidir.

S.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Türkiye'de en yaygın olarak tüketilen ileri işlenmiş ve fermente et ve et ürünleri tüketimleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada deneklerin %21,8'i hiç sucuk ve fermente et ürünü tüketmediklerini belirtmişlerdir. Çalışmada deneklerin %49,6'sı 250 gr'dan az aylık bireysel sucuk ve fermente ürün tükettiklerini bildirmişlerdir. Araştırma kapsamında incelenen deneklerin %2,7'sinin ise 1000 gr ve üzerinde sucuk tükettiği saptanmıştır

(Çizelge 3.9). Araştırmada salam ve sosis gibi ileri işlenmiş ürünlerin sucuk tüketimine göre daha az tüketildiği, bu ürünü hiç tüketmeyenlerin oranının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada pastırma ise en az tüketilen et ürünü olarak tespit edilmiştir. Çalışmada sucuk tüketimi için elde edilen bulgular bu konuda daha önceden yapılmış çalışmalarda elde edilen bulgular ile (Sarıözkan ve ark 2007, Cevger ve ark 2008, Demirel ve Doğan 2017) benzerlik göstermektedirler. Ancak çalışmada öğrencilerin %51,2'sinin hiç salam, %59,3'ünün hiç sosis ve %80,3'ünün hiç pastırma tüketmediği saptanmıştır (Çizelge 3.9). Cevger ve ark (2008) tarafından Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin sosis (%34,4), salam (%29,5) ve pastırma (%12,3) hayvansal ürünlerini hiç tercih etmeyen öğrenci oranından araştırma sonuçları yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin eğitim aldıkları fakülte ders içerikleri, görsel ve uygulamalı eğitimin gıda tercihlerini etkileyebileceği bu ürün grubu için son zamanlarda bazı görsel ve yazılı basında çıkan bazı aleyhte bulguların etkisini de olabileceği unutulmamalıdır.

Araştırmada 250 gr ve üzerinde sucuk, salam, sosis, pastırma ve köfte tüketen öğrenci oranı sırasıyla %31,6; %12,2; %9,3; %3,7 ve %29,1 olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.10).

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri kırmızı et alırken dikkat ettikleri konular %43,6 kalite, %13,4 hijyen ve %12,6 fiyat olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.11). Erdoğan ve Çiçek (2015) tarafından üniversite personelinin hayvansal ürün tüketim ve tercihleri hakkında yaptıkları çalışmada kırmızı et çeşitlerinin tercihinde lezzet, yağ oranı ve alışkanlıkların önde olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmada aylık bireysel yumurta tüketimi için 83 kişi 1-5 adet, 84 kişi 6-10 adet ve 73 kişi 21+ adet olduğu saptanmıştır. Bircan ve ark (2017) Sivas ilinde yaşayan aile örneğinde yapılan çalışmada aylık hane halkı yumurta tüketimini ortalama 34.47 adet/ay olduğu bulunmuştur. Bildirilen bu sonuç hane halkının tüketim değeri olduğu için çalışma sonucundan yüksek olduğu görülmektedir.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerin %49,9'ünün 401-600 TL arasında, %24,1'inin 601-800 TL ve 801+ TL üzerinde aylık gelire sahip olduğu saptanmıştır. Cevger ve ark (2008)'nın Veteriner fakültesi öğrencileri için bildirdikleri %46,7

oranında 400-499 ve 500 + TL aylık gelir değeri çalışmanın sonucuna yakın olduğu görünmüştür.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bireysel aylık harcamaları içerisinde gıda tüketimi için yapmış oldukları harcama miktarı öğrencilerin %31,2'sinin 100-149 TL, %22,3'ünün 150-199 TL, %12,3'ünün ise 250+ TL gıda harcaması yaptığı saptanmıştır. Bazı çalışmalarda 200 TL ve altında gıda harcaması için verilen değerden çalışma değeri düşük çıkmıştır (Cevger ve ark 2008). Bildirilen değerle çalışma değerinin düşük olması öğrencilerin farklı fakültelerde eğitim görmeleri olabilir.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin %58,4'ünün haftada 1-2 kez, %4,0 ise her gün lokanta restaurant ve fastfood tarzı yerlerde yemek yediği saptanmıştır. Cevger ve ark (2008)Veteriner Fakültesi öğrencilerinin %24'ünün her gün ve %32'sinin 1-2 defa lokanta restaurant ve fastfood tarzı yerlerde yemek yediğini bildirmişlerdir. Haftada her gün lokanta restaurant ve fastfood tarzı yerlerde yemek yeme alışkanlığının Sağlık Bilimleri Fakülte öğrencilerinde düşük, haftada 1-2 kez yemek yeme oranın yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu farklılık bireysel gelir düzeyi ve sosyal ortam farklılığından olabilir. Aynı şekilde bu çalışma ile dolaylı olarak benzerlik gösteren Cömert (2014) tarafından üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada öğle ve akşam öğünlerinde yüksek oranda fastfood yiyeceklerin tercih ettiklerini bildirmişlerdir. Bu öğle vakti öğrencilerin genelde eğitim birimlerinde oldukları zaman dilimidir. Akşamda öğrencilerin barınma koşullarının etkisi ile fastfood tercih etmelerinde etken oluşturabilir.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin %2,7'sinin tavuk-piliç eti, %32.9'ünün balık eti ve %64.5'inin hindi ve diğer kanatlı eti tüketmediği saptanmıştır. Veteriner fakültesi öğrencilerinde yapılan çalışmada ise tavuk eti, balık eti ve hindi ve diğer kanatlı etini hiç tüketmeyenlerin oranları sırasıyla %0,8; %229 ve %82,0 olarak bildirilmiştir (Cevger ve ark 2008). Bildirilen tavuk ve balıketini hiç tüketmeyenlerin değeri çalışma sonucundan düşük, hindi ve diğer kanatlı etini hiç tüketmeyenlerin değeri ise yüksek olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hane tüketim alışkanlığından ve gelir düzeyinden olabileceği varsayılabilir.

S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin içme sütünü %78,4'ünün süpermarket ve %2,2'sinin bakkal satın aldıkları saptanmıştır. Selçuk ve ark (2003) Van 100. Yıl Üniversitesi lisans öğrencilerinin süt ürünlerini %66,23'ünün market ve %14,78'inin bakkaldan satın aldıkları bildirilmiştir. Bildirilen bakkaldan satın alma değeri çalışma sonucundan yüksek, market değeri ise düşük olmuştur. Bunun sebebi bölgedeki temin etme birimlerinin yaygınlık düzeyinden olabilir.

Araştırmada Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin %4,8'inin hiç tüketmediği, ortalama %75,6'sının 20 adetten az, %19,4'ünün ise 21 adet ve üzerinde yumurta tükettiği saptanmıştır. Parlakay ve ark (2017) tarafından Uşak ili kentsel alanda yaşayan bireylerde aylık yumurta tüketiminin 20-30 adet arasında yoğunlaştığı bildirilmiştir. Çalışma sonucuyla bildirilen sonuçlar uyumlu olduğu gözlenmektedir.

5.SONUÇ ve ÖNERİLER

Hayvansal ürünlerin beslenmedeki önemleri ve gün geçtikçe artan tüketim bilinci ve beslenme algıları konunun önemini daha da artırmaktadır. Genel olarak ülkelerin gelişmişlik düzeyinin artması ile hayvansal proteinlere olan talebin artacağı bilinmektedir. Nüfusun demografik özellikleri nedeniyle gençlerin beslenmesine daha fazla önem verilmesi gerektiği açıktır. Türkiye'de yükseköğretim çağındaki toplam 7.560.371 kişi göz önüne alındığında gençlere yönelik beslenme ve tüketici davranışlarının belirlenmesine ilişkin çalışmaların stratejik ve ekonomik önemi kendiliğinden açığa çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında öğrencilerin %63,1 gibi yüksek bir oranı öğrenci yurtlarında ikamet ettikleri belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak yükseköğretim çağındaki gençlerin beslenmesinde kamu ve özel kesim yurtlarına yönelik uygulama, denetlemelerin gençlerin beslenmesi ve istenilen hayvansal gıdalara kalite-miktar ve fiyat olarak kolay ulaşmalarında çok önemli olduğu söylenebilir. Çalışmada öğrencilerin aylık ortalama hane halkı gelirleri yaklaşık 3000 TL olarak belirlenmiştir. Bu gelirin gıda harcamaları için ayrılan oranı ise 726 TL olarak belirlenmiştir. Bu harcamanın hayvansal ürünler için ayrılan kısmının hayvansal gıdalar için ayrılan oranının en yüksek yüzdelik dilime düşen kısmı %31'lik bir oran ile yaklaşık 200 TL'dir. Bu bulgu ve tespitlere dayalı olarak gençlerin özellikle yeterli ve dengeli beslenmeleri için kredi ve burs uygulamalarında bu değerlerin göz önüne alınması önerilmektedir. Özellikle hayvansal ürünlerin fiyat düzeyleri de göz önüne alındığında bu noktanın yeniden değerlendirilmesi ve uygulamaların gözden geçirilmesi zorunluluktur. Gençlerin beslenmesinde üniversitelerin sosyal tesislerinin kullanımının oldukça yaygın olduğu (%63,4) dolayısıyla buralardan daha etkin ve ekonomik olarak yararlanabilmenin yaygınlaştırılması ve kolaylaştırılması gençlerin beslenmesinde önemlidir. Bu noktaya daha fazla önem verilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Hayvansal protein tüketimindeki en önemli kaynak durumunda olan sığır etinin taze olarak tüketiminde en yaygın olan tüketim oranı %48,9 ile aylık 500 gr'dan az olarak belirlenmiştir. Koyun ve kuzu eti hiç tüketmeyenlerin oranı %47,2 olarak belirlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak özellikle gençlerin daha fazla kırmızı et tüketebilmelerini sağlayacak burs ve kredi oranlarının aratılmasının toplumsal

faydasının fazla olacağı anlaşılmaktadır. Benzer şekilde koyun ve kuzu etini hiç tüketmeyen %47,2'lik kesimin bilgilendirilmesi ve tüketimini artırıcı çalışma ve girişimlerin faydalı olacağı ve bir anlamda zorunluluk taşıdığı ortaya çıkmıştır.

Yeterli ve dengeli beslenme ile hayvansal proteine daha ekonomik ulaşmada oldukça önemli olan içme sütünün bu çalışmada incelenen öğrenciler tarafından %13,8 oranında hiç tüketilmediği, %27,7'si aylık bir litreden daha az süt tükettikleri göz önüne alındığında bu konuda hem gençlerin bilinçlerindirilmeleri hem de teşvik edilmelerine yönelik eğitici ve bilgilendirici çalışmalara ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin %41 gibi önemli bir kısmı hayvansal ürün fiyatlarının ucuz olduğunu belirtmişleridir. Tüketim değerlerindeki düşüklük ile birlikte bu sonucun yorumlanması öğrencilerin ürün-kalite-maliyet ilişkisini kurmada kısmen objektif davranarak karar verebildiklerini ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında deneklerin %50,4'ü hayvansal protein tüketimlerinin yetersiz olduğunun farkında olduklarını bildirmişlerdir. Bu bulgu tüketim değerleri tarafından da desteklenmektedir. Benzer şekilde öğrencilerin genelde tüketmiş oldukları hayvansal ürünlerde kalitenin yetersiz olduğunu (%46,4) bildirmişler ve %63 gibi bir değer ile de kalite fiyat ilişkisinin yeterince kurulmadığını belirtmişlerdir. Bu nokta hem beslenme uzmanları hem gençlik üzerine politika oluşturan ve uygulayanlar hem de üreticiler açısından üzerinde durulması gereken bir gerçektir.

Çalışmada aylık gıda harcama tutarı ile hayvansal ürün fiyatları arasındaki ilişki önemlidir. Dolayısıyla pahalı olarak değerlendirenlerin daha az tükettikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu gençlerin gelirlerini artıracak sosyal destek ve uygulamaların ülkede hayvansal ürün tüketimini arttırabileceğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada genel olarak barınma durumu ile hayvansal ürün tüketimi arasındaki ilişkiler önemli (sığır eti tüketimi ve barınma durumu arasındaki ilişki çizelge 3.16 $p<0,01$; aylık koyun keçi eti tüketimi barınma durumu arasındaki ilişki çizelge 3.19 $p<0,01$ ve aylık piliç eti tüketimi barınma durumu ilişkisi çizelge 3.20 $p<0,001$) bulunmuştur. Bulgu sosyo-ekonomik ve sağlık açısından değerlendirilmeli ve uygulamada buna yönelik önlemler alınmalıdır.

Tüketicilerin genel olarak satın alma davranışlarının bilinmesi önemlidir. Çalışma kapsamında öğrencilerin kırmızı et satın alırken kalitenin daha önemli olduğunu (%43,6) ön plana aldıklarını bildirmişlerdir. Kaliteyi hijyenin takip etmesi bilinç düzeyi ve almakta oldukları eğitim düzeyinin bir sonucudur. Dolayısıyla hayvansal üretim artışının tüketicilerin beklentilerini karşılayabilmesi üretimle birlikte kalitenin de iyileştirilmesi veya ön plana alınmasının gerekli olduğunu ortaya koymuştur. Beyaz ette bir diğer öne çıkan faktörün ise marka olduğu anlaşılmıştır.

6. KAYNAKLAR

Anonim. Türk Dil Kurumu. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b97b6935fe832.99334180, Erişim: 11.09.2018.

Altuntaş B, Doğan HG, 2017. Kırşehir ili kentsel alanda hane halkının kanatlı et tüketim alışkanlıklarının ve satın alma kararını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 34(2), 20-8.

Akçay Y, Vatansever Ö, 2013. Kırmızı et tüketimi üzerine bir araştırma: Kocaeli ili kentsel alan örneği. Çankırı Karatekin SBE Dergisi, 4(1), 043-060.

Akman N, 2018. Yem et süt kardeşliği, Panel, TUYEM 13. Uluslararası yem kongresi ve yem sergisi, Antalya.

Armağan G, Özdoğan M, 2005. Ekolojik yumurta ve tavuk etinin tüketim eğilimleri ve tüketici özelliklerinin belirlenmesi. Hayvansal Üretim, 46(2), 14-21.

Ayar A, Sert D, 2005. Toplum beslenmesinde süt ve ürünlerinin yeri ve önemi. Gıda ve Yem Bilimi-Teknolojisi, 7, 1-5.

Baysal A, 1993. Gençliğin Beslenme Sorunları. Gençlik ve Gelişim, 3(1), 97-108.

Baysal A, 2003. Sosyal eşitsizliklerin beslenmeye etkisi. CÜ Tıp Fak Derg, 25, 66-72.

Baysal A (2004). Beslenme. Ankara, Hatipoğlu Yayınları, İstanbul, 4-6.

Bircan H, Eleroğlu H, Arslan R, 2017. Sivas kent merkezinde tavukçuluk ürünlerinin tüketimi ve tüketime etki eden faktörler. Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 5(12), 1609-14.

CankurtM, Miran B, Şahin A, 2010. Sığır eti tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma: İzmir ili örneği. Hayvansal Üretim, 51(2), 16-22.

Cevger Y, Aral Y, Demir P, Sarıözkan S, 2008. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi intern öğrencilerinde hayvansal ürünlerin tüketim durumu ve tüketici tercihleri. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi, 55, 189-94.

Corder, G.W.,Foreman, D.İ. (2009). Nonparametric Statistics for Non-Statisticians: A Step-by-Step Approach Wiley, ISBN 978-0-470-45461-9.

Cömert M, 2014. Gençlerin FastFood Tüketim Alışkanlıkları. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(6); 423-7.

Çelik S, 2013. Kimler, neden organik gıda satın alıyor? Bir alan araştırması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30, 93-108.

Çelik Y, Karlı B, Bilgiç A, Çelik Ş, 2005. Şanlıurfa ili kentsel alanda tüketicilerin süt tüketim düzeyleri ve süt tüketim alışkanlıkları. Tarım Ekonomisi Dergisi, 11(1), 5-12.

Demirel YN, Doğan İ, 2017. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin sucuk tüketim alışkanlıkları. Kocatepe Vet J, 10(4), 322-30.

Erdoğan N, Çiçek H, 2015. Hayvansal gıdaların tüketim yapısı ve tüketici tercihlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Üniversite personeli örneği. Kocatepe Veteriner Dergisi, 8(1), 25-31.

Esfahani S, Dougherty M, Edward R. (2014). "Effect of separate sampling on classification accuracy". Bioinformatics. 30 (2): 242–250. doi:10.1093/bioinformatics/btt662. PMID 24257187

Fisher, A. (1922). "On the interpretation of chi-squared from Contingency Tables, and the calculation of P". Journal of theRoyal Statistical Society. 85: 87–94. doi:10.2307/2340521. JSTOR 2340521.

Gündüz O, Kılıç O, Emir M ve Aydın G, 2013. Süt ve süt ürünleri tüketiminde tüketici tercihlerini etkileyen faktörler: Samsun ili örneği. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi, 8(1), 36-43.

Günlü A, Cevger Y, 2011. Avrupa Birliğine uyum sürecinde Türkiye süt sektöründe sorunlar ve çözüm önerileri, AB. Uyum Sürecinde Türkiye Hayvancılığı Kongresi, 20-22 Ekim 2011, Ankara.

Işkın M, 2017. Öğrencilerin besin tüketim alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1), 33-42.

İlgü E, Güneş H, 2002. Siyah-alaca ırkından erkek sığırların özel işletme koşullarındaki besi performansları üzerinde araştırmalar. İstanbul Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi, 28(2), 313-335.

Karagözlü N, Karagözlü C, Karaca S, Eren S, 2005. Üniversite öğrencilerinde süt ve ürünleri tüketim alışkanlıkları ve beslenme bilinçleri üzerine bir araştırma: Celal Bayar Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Örneği". Celal Bayar Üniversitesi Fen Fakültesi Dergisi, 1(2), 101-108.

Karakaya E, Akbay C, 2013. İstanbul ilinde tüketicilerin süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlıkları. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 27(1), 65-77.

Karakaş G, 2010. Tokat ili kentsel alanda et ve et ürünleri tüketiminde tüketici kararlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Tokat.

Karakuş K, Aygün T, Alarslan E, 2008. Gaziantep ili merkez ilçede kırmızı et tüketim alışkanlıkları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, 18(2), 113-120.

Karakaya E. Kızıloğlı S, 2017. Bingöl İl merkezinde yaşayan hane halklarının kırmızı et talebini etkileyen faktörlerin analizi. Anadolu Tarım Bilim Dergisi, 32, 162-180.

Kızıloğlu S, Kızıloğlu R, 2013. Erzurum merkez ilçede et ve ithal et tüketme durumunu inceleyen bir araştırma. Iğdır Üni Fen Bilimleri Enst Der, 3(1), 61-8.

Mammas I, Bertsias G, Linardakis M, Moschandreas J, Kafatos A, 2004. Nutrient intake and food consumption among medical students in Greece assessed during a clinical nutrition course. Int J Food Sci Nutr, 55, 17-26.

Mutlu S, 2007. Gıda güvenirliği açısından tüketici davranışları (adana kentsel kesimde kırmızı et tüketimi örneği). Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tarım Ekonomisi Bölümü, Doktora Tezi.

Nahçivan NÖ, 2006. Bir ilköğretim okulundaki öğrencilerde süt tüketim durumu. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 15(3), 38-44.

Nalıncı S, 2013. Amasya ili merkez ilçedeki hane halkının et tüketim alışkanlıkları ve et tüketimini etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tokat.

Niyaz ÖC, İnan İH, 2016. Türkiye'de gıda güvencesinin mevcut durumunun değerlendirilmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 13(2), 1-7.

Onurlubaş E, Çakırlar H, 2016. Tüketicilerin süt ve süt ürünleri tüketimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 217-42.

Onurlubaş E, Doğan HG, Demirkıran S, 2015. Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 32 (3), 61-9.

Onurlubaş E, Doğan HG, Gözener B, 2018. TR 21 bölgesinde tüketicilerin kırmızı et tüketimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 23, 159-74.

Parlakay O, Duru AA, Akın Y, 2017. Tüketicilerin yumurta tüketim tercihlerinin belirlenmesi: Uşak ili örneği. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 34(2), 108-15.

Sarıkaya N, 2007. Organik ürün tüketimini etkileyen faktörler ve tutumlar üzerine bir saha çalışması. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(14), 110-25.

Sarıözkan S, Cevger Y, Demir P, Aral Y, 2007. Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin hayvansal ürün tüketim yapısı ve alışkanlıkları. Sağlık Bilimleri Dergisi, 16(3), 171-79.

Selçuk Ş, Tarakçı Z, Şahin K, Coşkun H, 2003. Yüzüncü Yıl Üniversitesi lisans öğrencilerinin süt ürünleri tüketim alışkanlıkları. Yüzüncü Yıl Üniv Zir Fak Tar Bil Derg, 13, 23-31.

Stefanikova Z, Sevcikova L, Jurkovicova J, Sobotova L, Aghova L, 2006. Positive and negative trends in university students' food intake. Bratisl Lek Listy, 107, 217-20.

Şahin H, Ongan D, İnanç N, Başer M, Mucuk S, 2009. Gebelerin inanışları: besin seçimi bebeğin cinsiyetini ve fiziksel özelliklerini etkiler mi? Aile ve Toplum, 5(19), 41-51.

Şanlıer N, Konaklıoğlu E, Güçer E, 2009. Gençlerin beslenme bilgi, alışkanlık ve davranışları ile beden kütle indeksleri arasındaki ilişki. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(2), 333-52.

Şimşek O, Çetin C, Bilgin B, 2005. İstanbul ilinde içme sütü tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2, 23-35

Şimşek B, Açıkgöz İ, 2011. Üniversite öğrencilerinin süt ürünleri tüketim alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 1(2), 57-62.

Tarakçı Z, Selçuk Ş, Şahin K, Coşkun H, 2003. Üniversite öğrencilerinin içme sütü tüketim alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tarım Bilimleri Dergisi, 13(1), 15-21.

Tüzemen E, 2012. Konya ili Selçuklu ilçesinde kırmızı et tüketim alışkanlığı ve buna etki eden faktörlerin belirlenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Ünal, RN, Besler T, 2008. Beslenmede sütün önemi. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 727, Şubat 2008, Ankara.

Yaylak E, Taşkın T, Koyubenbe N, Konca Y, 2010. İzmir ili Ödemiş ilçesinde kırmızı et tüketim davranışlarının belirlenmesi üzerine bir araştırma. Hayvansal Üretim, 51(1), 21-30.

7.EKLER

S.Ü. SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENİCLERİNİN HAYVANSAL ÜRÜN TALEPLERİ İLE ETKİLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ UYGULAMA ANKETİ

1) Öğrencinin Adı Soyadı:

Yaşı: Cinsiyeti: Kız: Erkek:

2) Barınma Durumu:

( )Ailesinin yanında ( )Akrabasında ( )Bekar Evinde ( )Yurtta

( )Diğer……

3)İkamet ettiğiniz evdeki (hane) kişi sayısı? (Sadece Evde Kalanlar İçin Cevaplanmıştır)

4)İkamet ettiğiniz evdekiortalama geliri?……..TL)

5)Hanenizin Aylık ortalama Gıda Harcama Tutarı? (……TL)

6)Hanenizin aylık ortlama gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı?

a)%5-10 b)%11-20 c)%21-30 d)%31-40 e)%41-50

f)%51-60 g)%61-70 h)%70 üzeri

7)Aylık bireysel gelir? (harcama durumu)……TL

a)200 TL'den az b)200-400 TL c)401-600 TL d)601-800 TL

e)800 TL ve Üzeri

8)Aylık bireysel toplam gıda harcama tutarı?……TL

a)100 TL'den az b)100-149 TL c)150-199 TL d)200-249TL

e)250 TL ve Üzeri

9) Aylık bireysel gıda harcama tutarı içinde hayvansal ürünlerin payı?

a)%5-10 b)%11-20 c)%21-30 d)%31-40 e)%41-50 f)%51-60

g)%61-70 h)%70 ve Üzeri

10) Haftada kaç kez fastfood, restoran vb. yerlerde yemek yiyorsunuz?

a)Hiç b) 1-2 Kez c)3-5 Kez d) Her gün

11) Aylık bireysel toplam sığır eti, dana eti tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c) 500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

12) Aylık bireysel toplam taze koyun, kuzu eti tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c)500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

13) Aylık bireysel toplam taze keçi eti tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c) 500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

14) Aylık bireysel toplam tavuk piliç tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c) 500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

15) Aylık bireysel toplam balık eti tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c)500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

16) Aylık bireysel toplam hindi ve diğer kanatlı eti tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c) 500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

17) Aylık bireysel toplam içme sütü tüketimi?

a)Hiç b)1 lt'den az c)1-2 lt d)3-4 lt e)5-6 lt

f)7 lt ve üzeri

18) Aylık bireysel toplam peynir tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c)500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

19) Aylık bireysel toplam yoğurt tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c) 500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

20) Aylık bireysel toplam tereyağı tüketimi?

a)Hiç b)500 gr'dan az c)500 gr-1 kg arası d)1-2 kg arası

e)3 kg ve üzeri

21) Aylık bireysel toplam yumurta tüketimi?

a)Hiç b)1-5 adet c)6-10 adet d)11-15 adet e)16-20 adet

f)20 adet'ten fazla

22) Aylık bireysel toplam sucuk tüketimi?

a)Hiç b)250 gr'dan az c)250-500 gr d)500 gr-1kg

e)1 kg ve Üzeri

23) Aylık bireysel toplam salam tüketimi?

a)Hiç b)250 gr'dan az c)250-500 gr d)500 gr-1kg

e)1 kg ve Üzeri

24) Aylık bireysel toplam sosis tüketimi?

a)Hiç b)250 gr'dan az c)250-500 gr d)500 gr-1kg

e)1 kg ve Üzeri

25) Aylık bireysel toplam pastırma tüketimi?

a)Hiç b)250 gr'dan az c)250-500 gr d)500 gr-1kg

e)1 kg ve Üzeri

26) Aylık bireysel hazır köfte tüketimi?

a)Hiç b)250 gr'dan az c)250-500 gr d)500 gr-1kg

e)1 kg ve Üzeri

27) Aylık bireysel pişmiş yarı pişmiş ürünler tüketimi?

a)Hiç b)250 gr'dan az c)250-500 gr d)500 gr-1kg

e)1 kg ve Üzeri

28)Kırmızı et alırken öncelikle neye dikkat edersiniz?

a)Lezzet b)Marka c)Fiyat d)Kalite e)Hijyen f)Hazırlama Kolaylığı g) Koku – renkh)Kişisel sağlık kriterleri

29) Beyaz et alırken öncelikle neye dikkat edersiniz?

a)Lezzet b)Marka c)Fiyat d)Kalite e)Hijyen f)Hazırlama Kolaylığı g) Koku – renk h)Kişisel sağlık kriterleri

30)Kırmızı et alırken tercih edilen ilk üç sıradaki et ürünü?

a)Kıyma b)Kuşbaşı c)Bonfile d)Pirzola e)Köfte f)Kemikli parça et

g)pişmiş-yarı pişmiş ürünler

31) Beyaz et alırken tercih edilen ilk üç sıradaki et ürünü?

a)Bütün tavuk b)But c)Göğüs d)Kanat e)Boyun f)Diğer (belirtiniz)…….

32)Ülkemizde hayvansal ürün fiyatları hakkındaki değerlendirme?

a)Yeterli b)Orta c)Yetersiz d)Fikrim yok

33)Ülkemizde hayvansal protein tüketimi hakkındaki değerlendirme?

a)Yeterli b)Orta c)Yetersiz d)Fikrim yok

34)Ülkemizde üretilen hayvansal ürünlerin kalite ve sağlık koşulları hakkında değerlendirme?

a)Yeterli b)Orta c)Yetersiz d)Fikrim yok

35)Ülkemizde hayvansal ürünlerde kalite ve fiyat ilişkisi uygundur?

1)Evet 2)Hayır 3)Fikrim yok

36)İçme sütünü genellikle nerden almaktasınız?

a)Sokak Sütü b)Süpermarket c)Bakkal

37)İçme sütü alırken genellikle hangi tür ürünü tercih etmektesiniz?

a)UHT Süt b)Ambalajlı Pastörize Süt c)Sokak Sütü d)Organik Süt

38) Taze eti genellikle nerden satın almaktasınız?

a)Süpermarket b)Perakendeci Kasap c)Kombina d)diğer

39. Ülkemizdeki hayvansal ürün fiyatları genel olarak nasıldır.

a) Çok Yüksektir b) Yüksektir c)Normal d) düşüke) Çok düşük f) Fikrim yok

40. Üniversitenin sosyal tesislerinde yemek yer misiniz?

Evet Hayır

41 Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise günde kaç defa faydalanıyorsunuz?

a)1 kez b)2 kez

ZAMAN AYIRIP BU ÇALIŞMAYA DESTEK VERDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ.

8.ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Canan BOYDAK

Uyruğu: T.C.

Doğum tarihi ve yeri: 1973

Doğum Yeri: İzmir-Bornova

Medeni Durumu: Evli 2 Çocuk Annesi

Cep Tel: 0.535.0647935

Yazışma Adresi: Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvancılık Ekonomisi ve İşletmeciliği Selçuklu Kampüs/KONYA

EĞİTİM

İlkokul: Gazi İlkokulu

Ortaokul: Alsancak ortaokulu

Lise: İzmir Ticaret Lisesi muhasebe bölümü 1993

Önlisans: Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler 2003-2005

Lisans: Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi: 2011